

P

TOMAGAMY

SOBIE

W PRACY

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna – Opole
Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Katowice

Pomagamy

sobie w pracy

Kwartalnik instrukcyjno-metodyczny

ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

WBP Katowice — Janina Groeblowa, Anna Radziszewska,
Witold Smolarkiewicz

WiMBP Opole — Jadwiga Wyszomirska, Teresa Jakubczak,
Mieczysław Faber

Redaktor wydawnictwa — Zbigniew Bożek

Stanisław Bożek

Dyrektor WBP — Katowice

Zadania bibliotek w roku 1965

Minęło 20 lat od historycznych dni wyzwolenia naszego kraju spod okupacji hitlerowskiej, dwadzieścia lat od odzyskania naszych prastarych ziem zachodnich i północnych. Lata te wypełnione walką i pracą, pozwoliły nam zamknąć bilans dwudziestolecia wspaniałymi osiągnięciami we wszystkich dziedzinach życia. Województwa katowickie i opolskie mają szczególne powody do dumy z wielu przodujących w kraju osiągnięć. Integracyjne procesy polityczne, gospodarcze i kulturalne przebiegały tu w przyspieszonym tempie dając w efekcie osiągnięcie wysokiego stopnia jedności politycznej i kulturalnej.

Wśród osiągnięć niepoślednie miejsce zajmuje rozwój bibliotek i czytelnictwa. Osiągnięcia te mierzymy liczbą bibliotek, książek, czytelników, wypożyczeń — dorobkiem materialnym oraz zasięgiem pracy oświatowej i wychowawczej. Miniony rok — rok współzawodnictwa bibliotek dla uczczenia XX-lecia Polski Ludowej, przyniósł szczególnie cenny dorobek. W województwie opolskim współzawodnictwo podjęte przez rady narodowe wszystkich szczebli dało bardzo poważne efekty materialne w postaci nowych lokali bibliotecznych, ich wyposażenia, zaopatrzenia w księgozbiory, co niewątpliwie przyczyni się do dalszego wzrostu czytelnictwa. W województwie katowickim na szczególną uwagę zasługuje rozwijający się społeczny ruch Kół Przyjaciół Bibliotek z liczbą około 300 kół, 58.160 członków i zebraną kwotą dobrowolnych składek członkowskich w wysokości 776.700 złotych. Poważnej poprawie uległa również jakość czytelnictwa oraz jakość usług świadczonych przez nasze biblioteki.

Nowy, bieżący rok pracy bibliotek jest ostatnim rokiem planu 5-letniego, a zarazem przejściowym do następnej 5-latki, w której obok ilości — jakość odgrywała będzie główną rolę. W naszej pracy postawimy sobie nowe poważne zadania. Ambitnie dążyć będziemy do nowych osiągnięć.

Punktem wyjścia będzie nasz dotychczasowy dorobek oraz bogate materiały IV Zjazdu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, który w uchwale swojej nakreślił podstawowe kierunki i drogi rozwoju wszystkich dziedzin życia. Wielką doniosłość dla naszej pracy, mając wytyczne rozwoju oświaty, nauki i kultury. Warto w tym miejscu zacytować fragment referatu I sekretarza KC PZPR tow. **Władysława Gomułki**, wskazujący na miejsce oraz rolę oświaty i kultury w budownictwie socjalizmu:

„Socjalistyczny rozwój kultury narodowej jest organiczną częścią składową dzieła budowy socjalizmu. W miarę upowszechniania kultury i wzbogacania jej treści ideowych, rośnie jej wpływ na oblicze duchowe naszego społeczeństwa, na kształtowanie jego postawy moralnej i stylu życia.

Polityka kulturalna naszej partii zdąży do ideowego zespolenia twórczości i działalności kulturalnej z budownictwem socjalizmu i zapewnia niezbędne warunki materialne dla wszechstronnego rozwoju życia kulturalnego społeczeństwa“.

Tylko dobrze postawiona praca biblioteki może najlepiej spełniać postulaty zawarte w powyższym sformułowaniu. Biblioteka jako instytucja prowadzi pracę oświatową, pracę wychowawczą, służy różnym potrzebom środowiska. Oddziałowuje ona na człowieka przez osobisty kontakt bibliotekarza z czytelnikiem, przez umiejętnie dobrane i dostosowane do jego zainteresowań i potrzeb książki oraz organizowane przez placówki biblioteczne imprezy.

Trzeba bowiem zdawać sobie sprawę z tego, że przemiany w świadomości dokonują się powoli. Człowiek dojrzewa w samotności — gdy sam na sam zostaje z książką, gdy za jej pośrednictwem przyswaja sobie najcenniejszy dorobek najbardziej postępowych umysłów ludzkości.

W roku bieżącym — 1965, przed naszymi bibliotekami stają szczególnie poważne zadania polityczne, oświatowe i wychowawcze.

Kończy się czteroletnia kadencja i 30 maja odbędą się **wybory do Sejmu i rad narodowych**. Zadaniem naszych bibliotek jest wyjście naprzeciw poważnemu zapotrzebowaniu ze strony szerokiego aktywu partyjnego, Fronutu Jedności Narodu, organizacji społecznych, wszystkich naszych czytelników — z materiałami pro-

pagandowymi oraz literaturą polityczną. **Biblioteki nasze stać się muszą ośrodkami informacji popularyzującymi program Frontu Jedności Narodu, ukazującymi dorobek i osiągnięcia całego kraju, poszczególnych województw, powiatów oraz lokalnych środowisk, a także popularyzującymi kandydatów z list FJN.**

Bogatą problematykę tegorocznej pracy bibliotek dyktuje wiele doniosłych rocznie związanych z **kontynuacją obchodów XX-lecia Polski Ludowej oraz Tysiąclecia Państwa Polskiego.**

W br. należą do nich w szczególności:

- Dwudziestolecie wyzwolenia Śląska
- Dwudziestolecie odzyskania Ziemi Zachodnich i Północnych oraz szerokiego dostępu do morza
- 20 rocznica Dnia Zwycięstwa
- 700-lecie stolicy Polski — Warszawy oraz jej powojenny dwudziestoletni okres odbudowy
- VI Światowy Kongres Związków Zawodowych w Warszawie
- Rocznice literackie 1965 roku oraz rocznice kulturalne proklamowane przez Światową Radę Pokoju oraz UNESCO.

Dalszemu poważnemu ożywieniu pracy naszych bibliotek, zwiększeniu się operatywności sprzyjał będzie szereg imprez i konkursów czytelniczych jak:

Prowadzenie i zakończenie konkursu czytelników dziecięcych p.n. „**Wędrujemy po Polsce śladami XX-lecia**“.

III etap konkursu „Złoty Kłos dla Twórcy — Srebrne dla Czytelników“.

Konkurs Centralnej Rady Związków Zawodowych i redakcji „Głos Pracy“ p.n. „**Blżej książki współczesnej**“.

Udział bibliotek w **II Ogólnopolskim Turnieju Czytelniczym** organizowanym przez Związek Młodzieży Wiejskiej oraz Państwowe Wydawnictwo „Iskry“.

Poważne osiągnięcia czytelnictwa w okresie minionego dwudziestolecia otwierają nowe perspektywy dla działalności bibliotek. Osiągnęliśmy szeroką sieć biblioteczną, poważne zasoby księgozbiorów oraz imponującą liczbę czytelników, wynoszącą dla bibliotek publicznych w województwie katowickim 384.000, zaś w województwie opolskim 154.680.

W roku bieżącym oraz w latach najbliższego pięciolecia, w myśl wytycznych IV Zjazdu PZPR **wysiłki nasze skierujemy na dalszą poprawę jakości pracy bibliotek** — a więc jakość ich księgozbiorów, wypożyczeń, działalność informacyjną, oświatową itp. **Równno-**

cześciej czynili będziemy starania o dalszy rozwój sieci placówek bibliotecznych oraz poprawę warunków lokalowych.

Nasza sieć biblioteczna posiada bowiem jeszcze gdzieniegdzie luki. Białe plamy — to najczęściej odległe wsie, gdzie dotychczas nie ma punktów bibliotecznych. Z pomocą przychodzi nam tu Związek Młodzieży Wiejskiej, który oferuje gotowość do organizowania i prowadzenia bibliotecznych punktów. Mamy nadzieję, że dzięki tej pomocy już w niedługim czasie nie będziemy mieli miejscowości bez placówki bibliotecznej.

W ostatnim czasie przybył także nowy sprzymierzeniec — mianowicie Przedsiębiorstwo „Ruch“ które zakłada w odległych miejscowościach wiejskie Kluby Książki i Prasy, gdzie dogodnie pomieszczenia znajduje wiele punktów bibliotecznych.

Niezależnie od organizowania nowych punktów, pilną sprawą staje się większa troska o istniejące placówki biblioteczne. Częsta wymiana książek, dopływ nowych atrakcyjnych tytułów, dostarczanie literatury społeczno-politycznej i popularno-naukowej, pozyskiwanie nowych czytelników, pomoc instruktażowa dla kierowników punktów — oto najważniejsze z naszych zadań w tej dziedzinie.

Szereg miast nie posiada jeszcze wystarczającej ilościowo, a także właściwie rozmieszczonej sieci bibliotecznej. Pilną jest więc sprawa wyjścia z książką na peryferie miast względnie też do nowo budowanych osiedli mieszkaniowych. Tam w pierwszej kolejności w najbliższym czasie powstawać winny nowe placówki.

Poszerzanie i doskonalenie usług bibliotek, uzależnione jest od wielu czynników — takich jak powierzchnia lokali oraz ich wyposażenie w odpowiedni estetyczny oraz dostosowany funkcjonalnie sprzęt biblioteczny. Zabiegać będziemy o przeniesienie bibliotek, zwłaszcza tych w najgorszych warunkach do pomieszczeń lepszych oraz adaptację lokali — tak jak czyni to z powodzeniem resort handlu, by biblioteki nasze stały się placówkami kulturalno-oświatowymi na miarę ich wysokiej rangi.

Podstawę działalności biblioteki stanowi księgozbiór. Zakup książek musi być dokonywany z wielkim poczuciem odpowiedzialności za wydawane pieniądze i celowe dostosowywanie zbiorów do spełniania zadań politycznych, społecznych i oświatowych określonego środowiska. Zakup oparty o plan, decyzję komisji doboru książek, dokonywany w dodatku rytmicznie, przyczyni się najlepiej do wyrównywania istniejących braków oraz kształtowania właściwych proporcji podstawowych działów księgozbiorów.

Zadaniem bibliotekarzy jest również to, by zakupiona książka jak najszybciej dostała się do rąk czytelnika.

Znamieniem naszych czasów jest ogromny postęp nauki i techniki oraz szybko postępujące przemiany polityczne, gospodarcze i społeczne. Niezmiernie ważną dziedziną pracy naszych bibliotek, jest więc **szybka i możliwie najpełniejsza informacja**. Pracę swoją w tej dziedzinie wzbogacić musimy o dalsze źródła i narzędzia informacji — gromadząc je i przystosowując do należytego wykorzystania.

Każdy dzień przynosi nam ogromne bogactwo wydarzeń w życiu krajowym oraz międzynarodowym. Zadaniem bibliotek jest **prowadzenie bieżącej pracy wyjaśniającej** — a to za pomocą odpowiednio dobranej literatury, czasopism, map, dokumentów, fotogramów itp.

Zachodzi również potrzeba prowadzenia bieżącej informacji dotyczącej różnych dziedzin wiedzy i spraw życia współczesnego. Pełniej aniżeli dotychczas wykorzystać przy tym trzeba dzienniki i czasopisma — potężne środki oddziaływania oraz kształtowania świadomości.

Coraz więcej młodzieży pracującej oraz dorosłych podejmuje różnego rodzaju studia wieczorowe i zaoczne. Biblioteki dobrze będą spełniały swoje zadania, gdy ludziom tym przyjdą z konkretną pomocą. Zamieszkujący z dala od uczelni mają szczególne trudności w zdobywaniu odpowiedniej literatury. Właściwe rozpoznanie potrzeb uczących się, gromadzenie oraz sprowadzanie dla nich poprzez wypożyczanie międzybiblioteczne odpowiedniej lektury — stanowi o **coraz pełniejszym przystosowaniu się bibliotek do funkcji placówki oświatowej**.

W wielkim ruchu czytelnicznym nie jest obojętnym, jaką literaturę upowszechniamy. Literatura współczesna, bogato reprezentowana ilościowo, posiada wiele bardzo wartościowych pozycji, które biblioteki winny szczególnie upowszechniać. **Właściwa propaganda i czytelnictwo literatury zaangażowanej oraz literatury społeczno-politycznej stanowi również kryterium pracy każdej biblioteki**.

Jakkolwiek działalność bibliotek publicznych opiera się na dekrete o bibliotekach z roku 1946, nakładającym na państwo obowiązek zakładania i utrzymania bibliotek, dla należytego spełnienia zadań biblioteka musi być powiązana ze środowiskiem, w którym pracuje. W ostatnich latach szeroko rozwinął się **ruch społeczny Kół Przyjaciół Bibliotek**. Koła te prezentują wielki kapitał dobrej woli, inicjatywy i sił społecznych, które w działalności bibliotek należy umiejętnie wykorzystać. Trzeba wskazywać zarządom tych kół potrzeby bibliotek i kierunki ich działalności, podpowiadać podejmowanie inicjatyw i prac w rozwijaniu zarówno bazy materialnej jak również działalności oświatowej.

Aby praca biblioteki była jak najbardziej efektywna, stosować należy jak najbardziej nowoczesne, a zarazem ekonomiczne metody pracy. Jak najszerszej wprowadzać należy wolny dostęp czytelnika do półek. Spełni on jednak swoje zadanie tylko wówczas, gdy będzie należycie zorganizowany. Układ półek, książek na półkach, opisanie informacyjne, estetyczne i bardzo czytelne księgozbioru, doradztwo w wyborze książek — to podstawowe warunki pełnego powodzenia tej formy udostępniania.

Uproszczony system ewidencji (system kieszonkowy) eliminuje wiele zbędnych czynności, pozwala obsłużyć czytelnika szybko oraz likwiduje kolejki w wypożyczalniach. Zaopatrzenie biblioteki w odpowiedni sprzęt i pomoce techniczne pozwala na utrzymanie ładu w katalogach, kartotekach i dokumentacji, oszczędzając bibliotekarzom cennego czasu i nerwów.

Przede wszystkim jednak na codzień pamiętać musimy o sprawie zasadniczej — w jakim środowisku znajduje się biblioteka, jakiemu celowi ona służy, jakie z tego wynikają obowiązki i zadania dla bibliotekarza, któremu powierzono gospodarowanie lokalem, księgozbiorem, czytelnictwem. Częste konfrontowanie biblioteki i pracy bibliotekarza z potrzebami kulturalno-oświatowymi środowiska, prowadziło będzie do potrzebnej, krytycznej i postulującej oceny funkcji jaką określona biblioteka spełnia, pracy jaką wykonuje bibliotekarz.

Warunkiem osiągnięcia rezultatów jest dobra znajomość środowiska, jasne określenie celów, które pragniemy osiągnąć, wreszcie zastosowanie odpowiednio dobranych środków ich realizacji. Najważniejszym czynnikiem jednak zawsze pozostaje człowiek — bibliotekarz. Od jego postawy, stopnia zaangażowania, wiedzy, umiejętności i sprawności, zależy praca oraz oddziaływanie biblioteki i książki. On jest tym, który ukryte w książkach moce wydobywa, ożywia i sprawia że czynią one człowieka mądrzejszym i lepszym.

Aby tego dokonać, bibliotekarz musi sam poprzez systematyczne czytanie, pracę samokształceniową pomnażać swoją wiedzę oraz zdobywać doświadczenie — nadążać za duchem czasu, który każdemu pracownikowi oświatowemu i działaczowi społecznemu stawia wysokie, coraz wyższe wymagania.

Maria Blahaczek

W i MBP — Opole

„Złoty Kłos dla Twórcy Srebrne dla Czytelników”

**Adnotowany zestaw bibliograficzny
książek biorących udział
w III etapie czytelniczym**

I. PROZA.

Jerzy Andrzejewski: POPIÓŁ I DIAMENT. Wyd. 10 W-wa 1962 PIW s. 381 Bibl. Powsz.

Trudny okres pierwszych lat powojennych: ostre walki polityczne, dziedzictwo okupacji, legenda „chłopców z lasu”, starcie dwu koncepcji odbudowy państwa polskiego — oto wielkie tematy powieści Andrzejewskiego.

Jej fabuła osnuta została wokół tragicznych losów Maćka Chełmickiego, młodego uczestnika walk zbrojnych z okupantem, który przez posłuszeństwo dla swoich dowódców staje się wrogiem nowego ustroju i organizuje zamach na wybitnego działacza PPR — Szczukę. Zaangażowana, a jednocześnie obiektywna, odważna i pełna gorzkiej prawdy książka należy do najwybitniejszych osiągnięć polskiej literatury powojennej.

Zarówno powieść Andrzejewskiego jak i nakręcony według niej film A. Wajdy zrobiły międzynarodową karierę.

REC.: **Breza H.:** Tygodnik Kulturalny 1962 nr 36 s. 2. **Vogler H.:** Z notatek przemytnika. Szkice krytyczne. W-wa 1957 s. 56-63.

Tadeusz Borowski: WYBÓR OPOWIADAŃ. W-wa 1964 PIW s. 274 Bibl. Powsz.

Borowski wślawił się autobiograficznymi opowiadaniem okupacyjnymi i obozowymi. Z bezlitosną szczerością odtworzył obraz tragicznego bytowania w obozie koncentracyjnym: codziennych przeżyć więźnia, jego przyjaźni, miłości, tęsknoty za bliskimi, pragnień oswobodzenia się z koszmaru oraz walki o życie własne i towarzyszy. Dzięki temu utwory są masywne humanistycznymi treściami: poszukiwaniem porządku świata, godności ludzkiej, piękna życia człowieka. Opowiadania z cyklu „Kamienny świat” to już nie tylko wspomnienie obozu w Oświęcimiu, ale również refleksje związane z trudnym powrotem więźniów do normalnego życia.

Twórczość pisarza tragicznie zmarłego w 1951 r. w wieku 29 lat stanowi trwałą kartę w naszej literaturze.

REC.: Zieliński S.: Na marginesie. Nowe Książki 1960 nr 2 s. 65-68.

Janina Broniewska: DZIESIĘĆ SERC CZERWIENNYCH.

W-wa 1964 Iskry s. 258.

Na książkę składają się zbeletryzowane wspomnienia z okresu dwudziestolecia międzywojennego współczesnej pisarki znanej m.in. z wielu książek dla dzieci i młodzieży. Autorka opisuje koleje swego życia, działalność w harcerstwie, przyjazd do Warszawy z rodzinnego Kalisza, lata pracy nauczycielskiej, pierwsze zetknięcie z ideologią marksistowską.

Daje sugestywny obraz życia i działalności postępowej inteligencji i literatów związanych z ruchem robotniczym i KPP. Wiele miejsca poświęca postaci swego męża, poety W. Broniewskiego, o którym podaje mało znane szczegóły i fakty. Tok narracji jest wartki, ożywiony dialogami.

REC.: Bartelski L.: Jedno z serc. Kultura 1964 nr 29 s. 3. Zółciński T. Z.: Wspomnienia z lat młodości. Tygodnik Kulturalny 1964 nr 31 s. 5.

Ernest Bryll: OJCIEC. W-wa 1964 LSW s. 184.

Powieść zbudowana jest na ciekawym pomysle kompozycyjnym. Oto syn postanawia dowiedzieć się prawdy o swoim ojcu, który zginął w czasie przeprowadzania reformy rolnej. Tropi więc ślady, zbiera materiały od rodziny, od ludzi pamiętających ojca, od jego współtowarzyszy, prowadzi nicomal proces. I tak powoli, ze sprzecznych najczęściej opinii i niedomówień, wylania się postać działacza partyjnego, który przed wojną wyemigrował do miasta.

Zetknąwszy się z ruchem rewolucyjnym został jego aktywnym uczestnikiem. Wrócił na wieś, by prowadzić wśród chłopów agitację za rozdziałem pańskiej ziemi i kierować parcelacją folwarku. Ten okres działalności pozostawił na nim skazę w opinii współtowarzyszy. Syn odslania ściśle związany z jego działalnością dramat osobisty ojca, gorliwie zaangażowanego w sprawę reformy i w związku z tym często popadającego w konflikty z otoczeniem.

REC.: Breza H.: Dwie powieści. Nowe Książki 1964 nr 18 s. 826. Macuzanka Z.: Cykl rodzinny E. Brylla. Kultura 1964 nr 48 s. 10.

Bohdan Czeszko: POKOLENIE. Wyd. 8. W-wa 1964 Czytelnik s. 261.

Powieść o życiu młodzieży warszawskiej w latach okupacji. Główni bohaterowie: Jurek Kozocki z rodziny radykalnego inteligenta i Stach Kościec ze środowiska robotniczego, zbliżają się do siebie w stolarni braci Berg, gdzie pracują jako robotnicy. W sposób przykonywujący pokazał autor ich różną drogę do Gwardii Ludowej i ZWM, a potem bezkompromisową walkę z okupantem: zdobywanie broni, akcje zbrojne, werbunek ludzi, kolportaż.

Ostatnim ogniwem akcji jest bohaterska obrona Starówki w Powstaniu Warszawskim przez żołnierzy Armii Ludowej. Obok pięknych postaci walczącej młodzieży, ofiarnych komunistów, występuje w powieści młodzież wykolejona przez okupację, obatamucona pseudopatriotycznymi hasłami.

REC.: Kott J.: Nowa Kultura 1962 nr 14. Macuzanka Z.: Polonistyka 1952 nr 5.

Maria Dąbrowska: GWIAZDA ZARANNA. Wyd. 4 W-wa 1964 Czytelnik s. 278.

Wpływ wojny na życie jednostek i społeczeństwa, walka naszego narodu ze zniszczeniami moralnymi i materialnymi oraz zmiany, które socjalizm wprowadza w życie społeczeństwa i psychikę ludzką — oto problemy poruszane przez pisarkę w opowiadaniach z lat 1945-1955, zebranych w tym tomie. Zwraca uwagę doskonała budowa utworów, prawda wszechstronnie scharakteryzowanych postaci oraz mistrzostwo opisu.

REC.: Andrzejewski J.: Nowe opowiadania Marii Dąbrowskiej. Nowa Kultura 1955 nr 12.

Jan Gerhard: CZAS GENERALA. W-wa 1963 MON s. 521.

Książka polskiego korespondenta PAP w Paryżu stanowi studium polityki gen. de Gaulle'a w okresie minionego 5-lecia jego prezydenckich rządów we Francji (1958-1963).

Autor ukazuje działalność generała na szeroko zarysowanym tle sytuacji politycznej w kraju i w Algierii, odsłania zamaskowane oblicze gaullizmu jako systemu wyrażającego w istocie rzeczy interesy prawicy społecznej (obrona pozycji ultrasłów algierskich, przejście następnie na stanowisko neokolonialistycznej polityki wielkich metropolii). Szczegółowo omawia kolejne posunięcia gen. de Gaulle'a na arenie międzynarodowej: sojusz z adenaue-rowskimi Niemcami, rywalizację z USA i W. Brytanią o czołową pozycję w Europie zachodniej.

W aneksie m.in. daty związane z władzą de Gaulle'a oraz fragmenty jego deklaracji politycznych. Interesująca pozycja dla szerokiego kręgu czytelników.

REC.: Szymański Z.: Nowe Książki 1964 nr 9 s. 411-412.

Tadeusz Konwicki: SENNIK WSPÓLCZESNY. W-wa 1963 Iskry s. 341.

Terenem akcji jest małe, zagubione wśród lasów i gór miasteczko nad Sołą, którego mieszkańcy żyją w kręgu własnych spraw i wspomnień przeszłości. Niechęć prowincjonalnego środowiska budzą wieści o budowie zapory na rzece i zalaniu wodą okolicznych terenów. Na tle tego otoczenia ukazany został główny bohater jednocześnie narrator książki, człowiek zaangażowany we współczesność, a zarazem obciążony bagażem osobistych przeżyć i urazów głównie wojennych, z których nie może się uwolnić.

W monologu jego zarysowują się dwa, ściśle ze sobą powiązane różnorodnymi motywami, wątki: aktualnych przeżyć w środowisku zapadłej prowincji oraz retrospektywny — fragment z pobytu w partyzanckim oddziale w czasie okupacji i z powojennych dziejów — udział w walkach terrorystycznej bandy, wrogiej Polsce Ludowej.

Książka Konwickiego pod pozorem przedstawienia konfliktów małego wyizolowanego środowiska, ukazuje istotne problemy społeczne z głęboką prawdą psychologiczną. Powieść jest obroną ludzi zaangażowanych o walkę społeczną i polityczną, przy czym Konwicki nie stroni od poruszania spraw bolesnych i drażliwych.

REC.: Zieliński S.: Dolina ludzi osiadłych. Nowe Książki 1964 nr 1 s. 15-16.
Hamerliński A.: Tygodnik Kulturalny 1964 nr 7 s. 5. Zólkiewski S.: Polityka 1964 nr 6 s. 3. Macużanka Z.: Życie Literackie 1964 nr 2 s. 5.

Zenon Kosidowski: OPowieści Biblijne. W-wa 1963 Iskry s. 377, tabl. 41, ilustr.

Autor w sposób bardzo przejrzysty przypomina treść przypowieści biblijnych Starego Testamentu, a następnie podaje do przedstawionego wydarzenia komentarz naukowy, w którym omówienie odkryć archeologicznych i wyników badań jest konfrontacją współczesnej wiedzy z legendą.

We wstępie przedstawia wpływ kulturalny zebranych w Biblii psalmów, baśni i mitów na ludzkość w ciągu wieków, oraz mówi o badaniach naukowców nad jej tekstem. Całość uzupełniają tablice chronologiczne, wykaz źródeł bibliograficznych, reprodukcje arrasów wawelskich i wybitnych dzieł malar- skich o tematyce religijnej oraz zdjęcia dokumentalne. Interesująca lektura dla bardziej wyrobionych czytelników.

REC.: Macużanka Z.: Polonistyka 1964 nr 4 s. 45-46 (współczesna proza).
Nowe Książki 1964 nr 7 — okładki + s. 326. Stanisławski L.: Biblia ponownie odkryta Tygodnik Kulturalny 1964 nr 15 s. 5.

Autor z utrwalonych w pamięci wydarzeń i twarzy ludzi pragnie wydobyc jakąś najprostszą prawdę czasu działań wojennych jednej z kompanii 8 Dywizji Piechoty II Armii Wojska Polskiego — niepowtarzalną atmosferę tych kilku miesięcy marszów, biwaków i walk, najdziwniej poplątanych losów ludzi, związanych z sobą frontową solidarnością, o której się nie mówiło, ale której nie można zapomnieć.

Czas akcji — rok 1945. Frontowe drogi Wojska Polskiego i Czerwonej Armii wiodą przez Śląsk w kierunku Berlina. Powieść jest jedną z ciekawszych pozycji w naszej literaturze pięknej poświęconej drugiej wojnie światowej.

REC.: Kaska A.: Nowe Książki 1958 nr 22 s. 1354-1355.

Leon Kruczkowski: SZKICE Z PIEKŁA UCZCIWYCH I INNE OPOWIADANIA. W-wa 1963 Czytelnik s. 130.

Bohaterem czterech opowiadań wybitnego pisarza (1900-1962) jest człowiek osamotniony w społeczeństwie, a jednocześnie wyróżniający się romantycznym usposobieniem, nieskazitelną uczciwością i poświęceniem dla idei.

Głównymi postaciami utworów są więc kolejno: stary antykwariusz, fanatyczny miłośnik nauki; były uczestnik walk robotniczych — niesłusznie pozbawiony w latach pięćdziesiątych kierowniczego stanowiska w kopalni; członek przedwojennej partii proletariackiej, który dokonuje wyroku na swym towarzyszu wypaczającym ideologię komunistyczną; wreszcie stojący wobec trudnego dylematu moralnego pisarz. To ostatnie opowiadanie nie zostało przez Kruczkowskiego dokończony. Pięknie napisane utwory powstały w latach 1954-1958. Trzy z nich drukowano na łamach pism literackich. Pozycja dla wyrobionych czytelników.

REC.: Traugutt S., Kultura 1963 nr 14 s. 3. Macużanka Z., Nowe Książki 1963 nr 14 s. 689-691. Wygodzki S., Tygodnik Kulturalny 1963 nr 30 s. 5, 7.

Wilhelm Mach: AGNIESZKA, CÓRKA KOLUMBA. W-wa 1964 Czytelnik s. 398.

Akcja powieści rozgrywa się w zagubionej wśród mazurskich jezior małej wiosce w pierwszym dziesięcioleciu po wyzwoleniu. Młoda nauczycielka, wychowana w patriotycznej i humanitarnej atmosferze klubu studenckiego „Kolumb“, pełna zapału do pracy społecznej, przychodzi organizować szkołę w miejscowości, pozostającej jeszcze w stanie wywołanego wojną zdżyczenia. Postacją noszącą na sobie wyraźne piętno obciążenia okresu wojny jest były oficer Bałcz. Praca Agnieszki nad złagodzeniem obyczajów doprowadza w małym środowisku do ostrych spór i konfliktów, które pod piórem Macha nabierają cech zjawisk typowych dla opisywanego okresu.

Wartościowa lektura, ma szansę zainteresować szeroki krąg odbiorców, wymaga jednak pewnego odczytania.

REC.: Lisiecka A.: Nowa książka Macha. Życie Literackie 1964 nr 30 s. 5. Breza H.: Polskie uroki. Nowe Książki 1964 nr 15 s. 648-649. Radio i Telewizja. 1964 nr 312 s. 2. Macużanka Z.: Polonistyka 1964 nr 4 s. 45-46.

Władysław Machejek: RANO PRZESZEDŁ HURAGAN. Wyd. 2 1955 MON s. 305.

Pamiętnik sekretarza Komitetu Powiatowego PPR w Nowym Targu, oparty na autentycznym materiale, na własnych głębokich przeżyciach autora, pisany językiem prostym, jędrnym, plastycznym, łączy w sobie wartość

dokumentu z wszystkimi cechami pasjonującej lektury. Czyta się jednym tchem. Przemawia sugestywnie, wzrusza, ukazuje postacie prostych ludzi — żywych, prawdziwych, pozytywnych bohaterów naszej trudnej i pięknej epoki.

Jest autentycznym dokumentem ówczesnych zmagania władzy ludowej z reakcją i podziemiem, które na Podhalu reprezentowane było przez silną, dobrze zakonspirowaną i prowadzącą ozywioną działalność bandę „Ognia”. Szef jej został ujęty przez władze bezpieczeństwa w lutym 1947 r. Autor uczestniczył jako dziennikarz w przygotowaniach i akcji likwidowania bandy. W tekście uwzględniono notatnik „Ognia”.

REC.: Flaszyn L., Życie Literackie 1955 nr 39.

Igor Neverly: PAMIĄTKA Z CELULOZY. Wyd. 10. W-wa 1961 Czytelnik T. 1. s. 244 T. 2. s. 302.

Jedna z najlepszych powieści powojennych (1 wyd. 1952) na temat życia środowisk robotniczych i chłopskich w Polsce przedwrześniowej. Bohater książki — Szczęsny Bida, syn ubożego cieśli z Rzekucia, przyjechawszy po rewolucji z Rosji do Włocławka, poznaje tu ruch robotniczy, jego problemy i trudności. Służba wojskowa ostatecznie wpływa na skryształizowanie poglądów Szczęsnego, który wraca do Włocławka jako „czerwony” i wstępuje do Partii Komunistycznej. Pięknie została przedstawiona wielka i trudna miłość Szczęsnego i jego wiernej towarzyszki Madzi.

W posłowniu autor, wybitny pisarz współczesny, wyjaśnia m.in. stosunek prawdy i zmyślenia w powieści powstałej w oparciu o autentyczne materiały, relacje i wspomnienia robotników włocławskiej fabryki papieru „Celuloza”.

REC.: Wilhelm Z., Trybuna Ludu 1961 nr 194 s. 6. Kott J., Życie Literackie 1952 nr 16. Wasilewski A., Nowa Kultura 1952 nr 28.

Jerzy Putrament: WRZESIEN. Wyd. 7. W-wa 1963 Czytelnik s. 742.

Powieść o klęsce wrześniowej obejmuje również okres poprzedzający i daje obraz życia sfer rządzących Polską sanacyjną. Ukazuje głupotę i reakcyjny charakter ówczesnej polityki, podkreśla bohaterstwo mas ludowych, które bronią kraju, kiedy rząd ucieka za granicę. Działania wojenne, klęskę i cierpienia narodu przedstawia autor prawdziwie i żywo.

REC.: Poradnik Bibliotekarza 1954 nr 1 s. 16-21. Szkice o literaturze współczesnej, W-wa 1954 s. 85-98.

Zbigniew Żaluski: PRZEPUSTKA DO HISTORII. Szkice o żołnierskich drogach czasu II wojny światowej. W-wa 1961 MON s. 227.

„Przepustka” stanowi zbiór artykułów znanego publicysty wojskowego, poświęconych problematyce II wojny światowej. Autor usiłuje odkłamać legendy, które narosły wokół wydarzeń września 1939 r. oraz walki polskich organizacji podziemnych w okresie okupacji. Polomizuje m.in. z „Kolumbami”, powieścią Bratnego. Przedstawia prawdę o bohaterstwie ludzi z AK o wpływach reakcji na dowództwo. Omawia także udział formacji polskich w walkach z hitleryzmem, prowadzonych na wszystkich frontach II wojny światowej. Książkę kończy szkic o potrzebie syntetycznego ujęcia historii ostatniej wojny. Publikację warto polecić osobom interesującym się historią najnowszą.

REC.: Dobraczyński J., Kierunki 1962 nr 46 s. 3.

Wojciech Żukrowski: WĘDRÓWKI Z MOIM GURU. Wyd. 3. W-wa 1962 MON s. 327.

Tom egzotycznych opowiadań jednego z wybitniejszych współczesnych prozaików. W ciągu półtorarocznego pobytu w Indi (1956-1957) zebrał i wy-

korzystał w książce bogaty materiał, na który złożyły się autentyczne wydarzenia, rozmowy z zaprzyjaźnionymi Hindusami — braminami, uczonymi, artystami, kupcami i służącymi.

W nowelkach odbiło się ich powszednie, rodzinne życie, obyczaje, przesady (np. hinduski dyngus) i tajemniczy świat jogów. Są w nich poza tym hinduskie legendy i opowieści ludowe (Przeklęty klejnot). Do wielu opowiadań wprowadza autor postać przyjaciela-Hindusa, którego nazywa swoim „Guru“, czyli mistrzem, przewodnikiem, dającym własne komentarze do różnych spraw i wydarzeń. Zwraca uwagę żywa, barwna narracja, plastyka opisów, jedrność języka, oryginalna szata graficzna.

REC.: Irzyk Z. Kierunki 1962 nr 26 s. 7. Kubikowski Z., Życie literackie 1962 nr 54 s. 4, 12 ilustr. Macużanka Z., Polonistyka 1962 nr 1 s. 52-54.

II. POEZJA.

Józef Ozga Michalski: WALC KARNAWAŁOWY. W-wa 1963 LSW s. 30.

J. Ozga Michalski, wybitny poeta i działacz państwowy, każdym nowym utworem potwierdza swą postawę pełną zaangażowania we wszystkie istotne sprawy współczesności. Jego poezja żywo reaguje na aktualne problemy i wydarzenia ukazując je w tak charakterystycznym dla autora, ostrym, przenikliwym świetle. Najlepszym tego przykładem jest poemat pt. *Walc karnawałowy*.

Utwór ten budową swą i rytmiką stwarza złudzenie wirów tanecznych i wywołuje nastrój karnawału. Pozorna beztroska i swoboda, śmiałość językowa, zaskakujące skojarzenia, luźno ze sobą połączone obrazy — goniąc jeden za drugim — tworzą efektowną kompozycję poematu. Pod tym względem „*Walc karnawałowy*“ przypomina „*Bal w operze*“ J. Tuwima. Pod tą nieważką, błyskotliwą powierzchwnością ukrywa autor istotne problemy współczesności.

Rozpiętość poruszonych spraw jest wielka: od drobnych konfliktów obyczajowych do ewentualności fatalnego konfliktu atomowego.

Z głęboką troską Ozga pisze o obronie pokoju, sprawiedliwości narodowej i społecznej, o konieczności ludzkiego i rozumnego postępowania. Z pasją piętnuje małoduszność i obojętność ludzi, ich cwaniacką niefrasobliwość i wygodnictwo oraz tak modne obecnie ironizowanie i zgrywanie się. Ukazuje złą postawę apolityczności, płaskiego snobizmu i mody.

W utworze tym jak i w całej swojej twórczości autor nie tylko stawia problemy, ale ze szczerem przekonaniem zajmuje wobec nich stanowisko, sądzi, wartościuje. Nie jest przy tym sentymentalistą czy niezrozumiałym moralizatorem, pisze jasno, mocno, z ironią i sarkazmem, nie unikając groteski i deformacji, przez co osiąga wysoki stopień ekspresji poetyckiej.

REC.: Lau J.: Nowości poetyckie. Życie Literackie 1964 nr 20 s. 3.

Stanisław Piętak: POEZJE ZEBRANE. W-wa 1964 LSW s. 397.

„*Poezje*“ są przeglądem dorobku poetyckiego St. Piętaka, pisarza niedawno zmarłego.

Książka nie jest mechanicznym przedrukiem ogłoszonych dotąd wierszy, lecz tomem samoistnym, przemyślanym i opracowanym nawet w szczegółach. Autor zamieścił w nim kilkadziesiąt wierszy napisanych na nowo lub nie wznawianych od lat. Wiersze ułożone są chronologicznie tzn. w takiej kolejności, w jakiej ukazywały się w publikacjach książkowych, poczynając od debiutanckiego tomiku *Alfabet oczu* (1943), a kończąc na zbiorze *Zaklinania* (1963).

Czytając *Poezje Zebrane*, można prześledzić całą drogę artystyczną autora, a także wszystkie elementy, z których budował swój świat poetycki.

Piętąk wprowadził do literatury polskiej tematykę wiejską w dojrzałym kształcie artystycznym i nadał jej rangę ogólnoludzką. Wielka wrażliwość na piękno krajobrazu wiejskiego, zafascynowanie melodyjnością pieśni ludowej, serdeczny stosunek do codziennego życia wsi, a także niezwykle uwrażliwienie na krzywdę ludzką, na niesprawiedliwość społeczną — wszystko to na stałe pozostało w jego wierszach.

III. WSPOMNIENIA, PAMIĘTNIKI.

MIESIĄC MOJEGO ŻYCIA. Praca zbiorowa. W-wa 1964 LSW s. 584.

Omawiana pozycja jest wyborem pamiętników nadesłanych na konkurs Polskiego Radia i Tygodnika Kulturalnego.

Pamiętniki rzucają wiele światła na różne problemy pracy i kultury w ich wzajemnych powiązaniu. Myślą przewodnią temu było pokazanie życia prowincji ze szczególnym uwzględnieniem roli kobiety, mającej tak wielkie znaczenie w sprawach domu, małżeństwa i rodziny. We wszystkich pamiętnikach znajduje się cenny materiał określający wpływ zawodu na osobowość ludzką, znaczenie człowieka i jego pracy dla społecznego i kulturalnego rozwoju kraju.

Pamiętniki ludzi wsi wskazują, że w naszym kraju dokonał się historyczny proces, który wprowadził wieś do ogólnonarodowego nurtu życia społeczno-politycznego i kulturalnego. Pamiętniki są pasjonującą lekturą dla każdego.

REC.: Wiatr J. Z.: Nad pamiętnikami współczesnych. Tygodnik Kulturalny 1964 nr 40 s. 1,5.

NOWE PAMIĘTNIKI CHŁOPÓW. W-wa 1962 KiW s. 424.

Książka jest kontynuacją wydanych przed wojną Pamiętników chłopów obrazujących życie wsi w Polsce kapitalistycznej. Zawiera 18 wybranych prac nadesłanych w 1955 r. na konkurs redakcji czasopism rolniczych i wydawnictwa Książka i Wiedza. Autorami są przedstawiciele starszego i średniego pokolenia biedoty wiejskiej, wyrobników, robotników rolnych i matorolnych gospodarzy.

Uderzająca jest zbieżność losów tych ludzi: ciężkie, pozbawione radości dzieciństwo, młodość spędzona często na służbie u bogatego gospodarza, czynna działalność w BCH w czasie okupacji hitlerowskiej i wreszcie po wyzwoleniu bezpośredni aktywny udział w walce o przelom w polskim rolnictwie.

Książka obok ogromnych walorów dokumentalnych posiada także wartość artystyczną. napisana jest bezpośrednio, szczerze i interesująco.

REC.: Jakubczak F.: Pamiętnikarskie dokumenty przemian. Tygodnik Kulturalny 1963 nr 26. s. 5.

Franciszek Mleczko: WIEŚ RODZINNA WZYWA. W-wa 1963 LSW s. 364.

Książka ukazuje historię Łysej Góry (pow. Brzesko woj. krakowskie) jako przykład rodzenia się i formowania nowej społeczności i jednocześnie historię ludzi, którzy ją tworzyli. We wspomnienia wpleciono również dzieje życia samego autora, zainicjował i realizował akcje zmierzające do przeobrażenia wsi. Droga autora do Warszawy na stanowisko w ministerstwie, jego powrót do rodzinnej miejscowości z myślą o jej przebudowie i unowocześnieniu zasługuje jak najbardziej na zainteresowanie czytelnika.

Wieś Rodzinna Wzywa to książka pobudzająca do myślenia, książka, z której wiele można się nauczyć, pożyteczna i bardzo na czasie.

REC.: Rybczyńska I., Nowe Książki 1964 nr 15 s. 641-642. Garlicki A.: Saga wsi dzisiejszej. Tygodnik Kulturalny 1964 nr 16 s. 5.

„Złoty Kłosa dla Twórcy, Srebrne dla Czytelników“

Literacka zgaduj - zgadula

Celem ułatwienia bibliotekarzom pracy w konkursie czytelnym „Złotego i Srebrnego Kłosa“ oddajemy do ich rąk przygotowaną w oparciu o książki konkursowe literacką zgaduj-zgadulę.

Podane poniżej pytania i odpowiedzi do konkursu opracowano z myślą o czytelniku zarówno wiejskim jak i miejskim o średnim poziomie odczytania, dlatego nie są one zbyt trudne.

Konkurs można przeprowadzić w dwu etapach. Do I etapu przystępuje 15 zawodników. Wylosowują oni koperty z pytaniami i udzielają odpowiedzi. Jury konkursu posiada spis odpowiedzi oznaczonych tym samymi numerami co pytania. W każdej opatrzonej numerem kopercie znajduje się komplet trzech pytań.

Odpowiedzi można punktować np. 10 punktów za odpowiedź na pytania — a), 5 punktów na b), 2 punkty odpowiedź c). Nie jest to jednak konieczne, a zajmuje dużo czasu. Można się obyć bez punktowania, uważając odpowiedź za dobrą wtedy, jeśli zawodnik odpowie poprawnie na wszystkie trzy pytania.

Do II etapu dopuścić należy 5 zawodników, którzy odpowiedzieli na wszystkie pytania (jeśli się nie stosuje punktacji) lub którzy uzyskali największą ilość punktów. Jeżeli przez I etap przeszło zwycięsko więcej niż 5 osób, wówczas dokonujemy dalszej selekcji przy pomocy dodatkowych pytań, przy których można wykorzystać nagrane na taśmie magnetofonowej fragmenty utworów, życiorysów, recytowanych wierszy itp. Można również wyświetlać za pomocą episkopu obrazy z „Opowieści biblijnych“ Z. Kosidowskiego czy też portrety pisarzy, żądając od czytelnika objaśnień.

Drugi etap — bierze w nim udział pięciu zawodników, z których każdy odpowiada na trzy pytania. Znowu odbywa się ciągnięcie kopert z pozostałych po poprzednim losowaniu. Jeśli po II etapie wynik będzie remisowy, dajemy dodatkowe, przygotowane na wszelki wypadek, pytania.

Gdyby zawodników przystępujących do I etapu było mniej niż 15 można zadać im nie trzy ale więcej pytań.

Prowadzący konkurs powinien w razie niepełnej odpowiedzi sam ją uzupełnić, lub jeśli zawodnik milczy, wyjaśnić bliżej, o co w pytaniu chodzi.

Organizatorzy mogą według własnego uznania, nie wzorując się na naszych wskazówkach, przeprowadzać zgaduj-zgadulę w inny sposób. Dobrze jednak będzie imprezę urozmaicić muzyką, śpiewem, humorem.

A oto pytania:

1

A) W której książce „Złotego Kłosa“ jest mowa o pierwszych latach kształtowania się władzy Iudowej na Podhalu?

Odp.: Władysława Machejka: „Rano przeszedł huragan“.

B) Jak brzmi właściwe nazwisko Igora Newerlego?

Odp.: Igor Abramow. (Można dodatkowo poinformować czytelnika, że był synem oficera armii rosyjskiej i Teresy z domu Newerly).

C) Na kogo organizuje zamach Maciek Chełmicki w powieści Jerzego Andrzejewskiego „Popiół i diament“?

Odp.: Na wybitnego działacza PPS — Szczukę.

2

A) Z jakiej powieści pochodzi ten urywek? Podaj autora i tytuł książki: „Nienawisć do wroga, poucza Szczęsnego Olejniczaka — i miłość człowieka, to są wicie dwa skrzydła. Gdy oba są również mocne wtedy się ma lot wysoki, silny lot, a gdy jedno szwankuje, to się tylko podfruwa...“

Odp.: Igor Newerly: „Pamiętka z Celulozy“.

B) Który z trzech poetów biorących udział w konkursie „Złotego Kłosa“ zmarł tragicznie w 1964 roku?

Odp.: Stanisław Piętań.

C) Z kim odbywał W. Żukrowski wędrówki po Indii? Odpowiedz tytułem książki.

Odp.: „Wędrówki z moim Guru“.

3

A) Publicysta, poeta, krytyk, prozaik i działacz społeczny. Po wojnie jest sekretarzem PPR w Nowym Targu i pełnomocnikiem do spraw reformy rolnej. Napisał książki: „Chłopcy z lasu“, „Szkiecy z bojów“, „Żywy ogień“, „Wypiękniałaś w lesie“. Podać nazwisko autora i tytuł książki biorącej udział w konkursie.

Odp.: Władysław Machejek: „Rano przeszedł huragan“.

B) Jak nazywa się wieś rodzinna Franciszka Mleczki, gdzie leży oraz w jakiej książce jest o niej mowa?

Odp.: Wieś Łysa Góra pow. Brzesko woj. krakowskie — „Wieś rodzinna wzywa“.

C) Co opowiada swym czytelnikom Zenon Kosidowski? Odpowiedz tytułem książki.

Odp.: „Opowieści biblijne“.

4

A) „... Nie otwierałem oczu i nie wiedziałem, jak rozbudzony z przedwieczornego snu, gdzie jestem z kim jestem“ — tak zaczyna swą opowieść, wracając do świadomości po nieudanym samobójstwie, bohater powieści. Podać autora i tytuł książki oraz imię bohatera.

Odp.: Tadeusz Konwicki: „Sennik współczesny“. — Paweł.

B) Kogo w książce Ernesta Brylla nazywano „głupcem do reformy“? Podać tytuł książki oraz imię tytułowego bohatera.

Odp.: „Ojciec“. — Stefan — Mały Zaręba.

C) Jakie drogi wiodły Waldemara Kotowicza do zwycięstwa? Odpowiedz tytułem powieści.

Odp.: „Frontowe drogi“.

5

A) Elektryfikacja, komunikacja autobusowa, Spółdzielnia Ceramiczna „Kamionka“, Szkoła Rzemiosł Arystycznych, Spółdzielnia Zdrowia, kino — oto osiągnięcia z okresu Polski Ludowej wsi, o której jest mowa we wspomnieniach jednego z pisarzy konkursowych. Podać autora, tytuł książki oraz nazwę miejscowości.

Odp.: Franciszek Mleczek: „Więć rodzinna wzywa“ — Łysa Góra.

B) Wymień cztery tytuły opowiadań zawartych w zbiorze Leona Kruczkowskiego „Szkice z piekła ucziwych“.

Odp.: „Wielki błąd życia“. „Szkice z piekła ucziwych“. „Głos ma oskarżony“. „Judycki“.

C) Jaka nazwa znajdowała się na okrągłej pieczęcie używanej przez bandę Ognia w książce Władysława Machejka „Rano przeszedł huragan“ w latach 1945-1947?

Odp.: Grupa operacyjna „Błyskawica“.

6

A) Z jakiej książki wzięto tytuły rozdziałów: „Wizje i rewizje“. „Uzupełnienie chyba niezbędne“. „Moja rzecz, rzecz bliska“. „Przepustka do historii“. „Sens wysilków“. Podać autora i pełny tytuł książki.

Odp.: Z książki Zbigniewa Żaluskiego: „Przepustka do historii“. Szkice o żołnierskich drogach czasu II wojny światowej. — Uwagi i polemiki.

B) Jak brzmiała nazwa stałej audycji radiowej prowadzonej przez Feliksa Bigła w zbiorze: „Szkice z piekła ucziwych“? Oprócz nazwy audycji podać autora i tytuł opowiadania.

Odp.: „PMD“ czyli „Pięć Minut Dialektyki“. — Leon Kruczkowski: „Głos ma oskarżony“.

C) Jakiego rodzaju sennik ofiarował swym czytelnikom Tadeusz Konwicki? Odpowiedz tytułem książki.

Odp.: „Sennik współczesny“

7

A) Na podstawie jakich książek konkursowych III etapu „Złotego Kłosa“ zostały nakręcone filmy. Podać autora i tytuł książki oraz tytuły filmów?

Odp.: Jerzy Andrzejewski: „Popiół i diament“. Tak sam tytuł filmu reż. A. Wajdy. Igor Newerly: „Pamiętka z Celulozy“. Filmy: „Celuloza“ i „Pod Frygijską gwiazdą“ (reżyser J. Kawalerowicz). Bohdan Czeszko: „Pokolenie“. Tak sam tytuł filmu (reżyser A. Wajda). Wilhelm Mach: „Agnieszka, córka Kolumba“. Film: „Agnieszka 46“ (reż. Sylwester Chęciński).

B) Podać pełny tytuł książki, której podtytuł brzmi: „Szkice o żołnierskich drogach czasu II wojny światowej”. Uwagi i polemiki.

Odp.: Zbigniew Żaluski: „Przepustka do historii”.

C) Który z poetów jest autorem fragmentu: „Straszne mieszkania? W strasznych mieszkaniach. Strasznie mieszkają strasznie mieszczanie. Pleśnią i kopciami pelźnie po ścianach zgroza zimowa, ciemne konanie”. Podać również tytuł wiersza.

Odp.: Julian Tuwim: „Mieszkańcy”.

8

A) Gdzie i w jakich latach rozgrywa się akcja książki Władysława Machejka „Rano przeszedł huragan”?

Odp.: Na Podhalu w latach 1945-1947.

B) Wymień conajmniej 3 tytuły książek Tadeusza Konwickiego oraz 2 tytuły jego filmów.

Odp.: Książki: „Rojsty”, „Przy budowie”, „Władza”, „Godzina smutku”, „Z oblężonego miasta”, „Dziura w niebie”, „Sennik współczesny”. Filmy: „Ostatni dzień lata”, „Zaduszki”.

C) Jak nazywa się wieś, która jest terenem działania „Agnieszki córki Kolumba”? Podaj krótką charakterystykę przedstawionego w powieści środowiska.

Odp.: Wieś Chrobrzytzki — środowisko zacofane, powaśnione, niechętnie poczynaniom oświatowo-kulturalnym.

9

A) Wymień autora i tytuł książki, w której znajdziesz obraz obyczajów, kultury i wierzeń religijnych plemion starohebrajskich?

Odp.: Zenon Kosidowski: „Opowieści biblijne”.

B) W którym utworze konkursowym młodzi oficerowie Wojska Polskiego Mineyko, adiutant generała Drejwo z szefostwa uzbrojenia i Markiewicz z kompanii do specjalnych poruszeń rozmawiają o wojnie. Podaj autora i tytuł powieści.

Odp.: Jerzy Putrament: Wrzesień.

C) Z jaką książką kojarzą Ci się nazwiska: Jaś Krupa, Józef Car, Szafir, hrabia Pac, Malwina Korsakówna?

Odp.: z „Sennikiem współczesnym” Tadeusza Konwickiego.

10

A) Z jakiego poematu zaczerpnięty jest ten fragment: „Nie widziano takiego walca
Atomowy duet

wiodą dwa mocarstwa
Wprzęgnijcie
do stu gromów
nareszcie do ziemskiej lawety
płocze konie nieokiełznanych atomów:
Niestety

Jeszcze nie skończył się okres
Konferencji bagnetów

Lecz

księżyc jest furazerką żołnierza,
który idzie borem, lasem
chmurnego nieba“?

Odp.: Z poematu Józefa Ozgi Michalskiego: „Walc karnawałowy”.

B) W jakim okresie rozgrywają się wydarzenia w powieści Igora Newerlego „Pamiętka z Celulozy”?

Odp.: Między rokiem 1915 a 1936.

C) Jaką postać w filmie Wajdy „Popiół i diament“ odtwarza Zbigniew Cybulski? Podać autora książki o tym samym tytule oraz nazwisko i imię bohatera filmu. CMFW

Odp.: Autorem książki jest Jerzy Andrzejewski. Nazwisko bohatera — młodego uczestnika walk zbrojnych z okupantem — brzmi: Maciek Chelmiecki.

11

A) Która z postaci „Sennika współczesnego“ reprezentuje filozofię życiową streszczającą się w słowach: „Trzeba być w śródeczku, ani wśród najlepszych, ani wśród najgorszych, w przeciętności“.

Odp.: Hrabia Pac. Jego nacechowany oportunistycznym programem życiowy jest charakterystyczny dla tej klasy społecznej, która przegrała i obca jest współczesności.

B) Który z utworów Jerzego Putramenta możnaby nazwać „epopeja dni wrześniejących“ i dlaczego?

Odp.: „Wrzesień“ — bo jest to opowieść o wielkich czynach i ważnych zdarzeniach historycznych 1939 r., kiedy naród znalazł się w przełomowej chwili dziejowej.

C) Jaki tytuł ma tom opowiadań Marii Dąbrowskiej zawierający „Trzecią jesień“?

Odp.: „Gwiazda zaranna“.

12

A) Czyj to życiorys? „...zaczyna pisać jako uczestnik okupacyjnego ruchu oporu. Po paroletnim pobyciu w obozach koncentracyjnych i roku spędzonym w okupowanych Niemczech wraca do kraju w 1946. Publikuje szereg opowiadań obozowych, które wstrząsają opinią publiczną. Jest bardzo aktywny jako pisarz i publicysta. W 1951 r. umiera śmiercią tragiczną. Literatura polska straciła w nim jeden z najświetniejszych zapowiadających się talentów.“

Odp.: Tadeusza Bórowskiego (1922-1951), jednego z najwybitniejszych twórców pokolenia, które debiutowało po wojnie. Wydał zbiory opowiadań: „Byliśmy w Oświęcimiu“, „Pożegnanie z Marią“, „Kamienny świat“ i inne.

B) Podaj autora i tytuł powieści traktującej o problematyce pierwszych dni władzy ludowej i o zbrojnym podziemiu w Polsce.

Odp.: Jerzy Andrzejewski: „Popiół i diament“.

C) O jakiej porze dnia przeszedł huragan. Odpowiedz pełnym tytułem książki. Podaj jej autora.

Odp.: „Rano przeszedł huragan“ Władysława Machejka.

13

A) „Ziemia i ziemia, a wiedziałem, że on tej ziemi wcale nie kocha. Jak i tej swojej pierwszej... Ziemia — krzyknęła ze złością i pogroziła suchą piąstką w tę stronę, gdzie w części domu zajmowanej przez synową, którychś z licznie teraz osiadłych w Zarębówce Czajków próbował piskliwie tenorów starej harmonii. Ziemia. Ma jej tyle co mu rzuciłam. Bo to, co oni zgarnęli łopatami, to tylko aby przywalić trupa. Jakby go mogli, toby przybili osikowym kołkiem. Ziemia. To się mówi tylko Ziemia. Ale to dla niego było... Jak on na nią patrzył...“. Która z książek tak się kończy? Podać autora i tytuł.

Odp.: Ernest Bryll: „Ojciec“.

B) Kto jest głównym bohaterem opowiadania L. Kruczkowskiego pt. „Wielki błąd życia“ — zawartego w zbiorze: „Szkice z piekła uczciwych“?

Odp.: Stary księgarz Trentowski, właściciel sklepu antykwarycznego.

C) Jaka pamiątka stanowiła cenną wartość literacką zarówno dla Igora jak i czytelników? Odpowiedz tytułem książki.

Odp.: „Pamiątka z Celulozy“.

14

A) Z jakiej książki — należy także podać nazwisko pisarza — zaczerpnięty jest ten fragment?

„Reprezentatywność „Kolumbów“ można podważyć od wielu stron. Można powiedzieć, że warszawska AK, z całą swoją tak prawdziwie przez Bratnego opisaną specyfiką, to nie całe AK. Można powiedzieć, że wśród warszawskiej AK ludzie Kedywu bardzo się wyróżniali, że mało w gruncie rzeczy byli podobni do całej masy przeciętnych, szarych „akowców“.

Odp.: **Zbigniew Żaluzki: „Przepustka do historii“. Uwagi i polemiki“.**

B) Jak tłumaczy Wojciech Żukrowski słowo „Guru“?

Odp.: **Guru — mistrz, przewodnik duchowy, ten który wie, ten kto posiada klucze prawdy.**

C) Pod jakim warunkiem godzi się w „Szkicach z piekła uczciwych“ L. Kruczkowskiego — powrócić do pracy w kopalni stary Ignacy Lewandowski?

Odp.: **Pod warunkiem, że wróci na „Anzelma“ tak, jak go opuścił — na taczkach.**

15

A) Czyja charakterystyka jest zawarta w tych słowach: „Widział i słyszał tylko w górę“ Podać imię i nazwisko charakteryzowanego, tytuł i autora opowiadania oraz tytuł zbioru, w którym opowiadanie został umieszczony.

Odp.: **Charakterystyka Feliksa Bigła, działacza wypaczającego ideologię komunistyczną. Postać ta występuje w opowiadaniu Leona Kruczkowskiego: „Głos ma oskarżony“ z tomu „Szkice z piekła uczciwych“.**

B) Jak nazywał się scharakteryzowany w książce Władysława Machajka przywódca bandy, który do swych podwładnych mówił: „Na mnie patrzy nie tylko Podhale, nie tylko Polska, ale cały świat“. Podaj tytuł książki.

Odp.: **„Ogień“. Tytuł książki: „Rano przeszedł huragan“.**

C) Wymień co najmniej 4 utwory zawarte w „Wyborze opowiadań“ Tadeusza Borowskiego.

Odp.: **„Pożegnanie z Marią“, „Pewien żołnierz“, „Kamienny świat“, „Opowiadanie z książek i gazet“, „Ofensywa styczeńowa“, „Faszyści“, „Muzyka z Hercenburgu“, „Kłopoty pani Doroty“, „Proszę państwa do gazu“.**

16

A) Co postanawia zrobić syn w powieści E. Brylla: „Ojciec“ i dlaczego?

Odp.: **Syn stara się dowiedzieć prawdy o ojcu, który zginął w czasie przeprowadzania reformy rolnej, nie zrozumiany przez swych współtowarzyszy na wsi i zrehabilitować go.**

B) Po co wraca Paweł z powieści T. Konwickiego „Sennik współczesny“ do miasteczka?

Odp.: **Wraca, by raz jeszcze przeżywać we wspomnieniach czas miniony, szukać odpowiedzi na dręczące pytania, rozwikłać sens tragicznych doświadczeń, ujawnić prawdę.**

C) Która ze znanych Ci powieści Igora Newerlego została sfilmowana i jakie są tytuły filmów?

Odp.: **„Pamiętka z Celulozy“, „Celuloza“ i „Pod Frygijską Gwiazdą“.**

17

A) Scharakteryzuj krótko dzieje głównego bohatera Pawła z powieści T. Konwickiego: „Sennik współczesny“.

Odp.: Dramatyczna biografia Pawła: 1) Okupacja — partyzant usunięty z Oddziału za to, że zamiast politykować organizował akcję przeciw okupantowi. 2) Po okresie napiętnowanie — wyobcowania — jeden z ludzi bandy Korwina. 3) Wreszcie członek partii, w szeregi jej przywiedziony drogami skłaniającymi bohatera do podjęcia z perspektywy lat własnego rozrachunku z przyszością.

B) W jakim celu opuszcza wieś rodzina głównego bohatera „Pamiętki z Celulozy“ — Szczęsnego Bidy?

Odp.: Aby szukać pracy w przemyśle, w Fabryce Celulozy we Włocławku.

C) Według jakiej powieści (podaj autora i tytuł) scenarzysta a zarazem reżyser Sylwester Chęciński nakręcił film pt. „Agnieszka 46“?

Odp.: W/g utworu Wilhelma Macha: „Agnieszka, córka Kolumba“.

18

A) Jaka wielka budowa ma powstać w najbliższym sąsiedztwie miasteczka opisanego przez Tadeusza Konwickiego w „Senniku współczesnym“? Czy ma to znaczenie dosłowne, czy symboliczne?

Odp.: Bućowa tamy, która przegrodzi rzekę Sołę. Spiętrzona woda zalaje domy, las i mogiły. Na miejscu miasteczka będzie jezioro z dnem pełnym historii i tradycji. Jest to symbol nowych czasów powstających na podkładzie dawnych form.

B) Z jaką bandą toczy się walka w książce Władysława Machejka: „Rano przeszedł huragan“?

Odp.: Z bandą „Ognia“.

C) Kto jest autorem „Chłopca z Salskich Stepów“, „Archipelagu ludzi odzyskanych“, „Leśnego morza“ oraz nie wymienionej tu, a biorącej udział w konkursie „Złotego Kłosa“ książki?

Odp.: Pominiętą książką jest „Pamiętka z Celulozy“ Igora Newerlego.

19

A) Który z pisarzy konkursowych odnowił jakby i ukazał we współczesnych warunkach mit „Siłaczki“. Podaj autora i tytuł powieści oraz imię i nazwisko tytułowej bohaterki.

Odp.: Wilhelm Mach: „Agnieszka, córka Kolumba“ — Agnieszka Zwanięc. — Pierwsze kłopoty i trudy młodziutkiej nauczycielki z zapadłej wioski na Ziemiach Zachodnich, jej idealizm i upór, chęć pracy dla innych i wykonania dobrej roboty w zacofanej wsi, wreszcie zwycięstwo Agnieszki nad ciemnością i ciemnotą.

B) Z czyjej ręki zginął dowódca „Leśnych“ Czajka oraz w jakich okolicznościach? Podaj również autora i tytuł książki, w której jest mowa o powyższym.

Odp.: Czajka — dowódca rozbijanych już ciągłymi obławami „leśnych“ wracając wieczorem z Zakola został zastrzelony w Olszynie przez Małego Zarębę który ostatecznie załatwił w ten sposób porachunki ze swoim przeciwnikiem. Ernest Bryll: „Ojciec“.

C) Kim z zawodu był tytułowy bohater jednego z opowiadań Leona Kruczkowskiego ze zbioru „Szkice z piekła ucziwych“? Podać nazwisko bohatera oraz jego zawód.

Odp.: Judycki, pisarz.

20

A) Z życiorysu którego pisarza, biorącego udział w „Złotym Kłosie“ jest przytoczony fragment:

„Urodził się w 1925 r. w Czeremsze koło Hajnówki. W 1942 r. znalazł się w szeregach Batalionów Chłopskich. Po wyzwoleniu Lubelszczyzny wstępuje z podległym mu plutonem do 2 Armii W.P. i przechodzi cały szlak bojowy pod Budziszynem. W 1951 r. wycofuje się w stopniu kapitana ze służby zawodowej ze względu na stan zdrowia. W cywilu podejmuje pracę pedago-

giczną, potem publicystyczną we Wrocławiu. Jako pisarz debiutuje w 1951 r. opowiadaniem partyzanckimi i wspomnieniami.

Odp.: Waldemar Kotowicz,

B) W którym z opowiadań L. Kruczkowskiego jest mowa o człowieku niesłusznie pozbawionym w latach pięćdziesiątych kierowniczego stanowiska w kopalni? Podać tytuł opowiadania, nazwę kopalni, nazwisko bohatera oraz sposób w jaki wyrzucono go z kopalni.

Odp.: „Szkice z piekła ucziwych“. Kopalnia „Anzelm“ Bohater Lewandowski został wywieziony na taczkach.

C) Kto to był Czajka z powieści E. Brylla „Ojciec“?

Odp.: Dowódca bandy tzw. „Leśnych“, przeciwny reformie i komunizmowi.

21

A) Który z pisarzy i w jakim utworze opisuje dolinę obejmującą swym kręgiem miasteczko i rozległe torfowiska, stary kurhan, na pół wyludniony klasztor i las, który widział wiele pokoleń uzbrojonych ludzi, w którym z ostatniej wojny pozostały niemieckie bunkry oraz w którym błądzą echa dalekich strzałów i budzi grozę wspomnienie bandy Huniadego“?

Odp.: Tadeusz Konwicki w „Senniku współczesnym“.

B) Spróbuj określić, z jakimi postaciami literackimi związane są następujące miejscowości: 1) Chrobrzycki, 2) Zgorzele, 3) Nowy Targ, 4) Kopalnia „Anzelm“, 5) Warszawa i Łódź, 6) Rzekucie.

Odp.: 1) z Agnieszka Zwaniec — W. Mach: „Agnieszka córka Kolumba“.

2) Małym Zarebą — „Ojciec“, główny bohater tytułowy książki E. Brylla.

3) Władysławem Machejkiem, autorem wspomnień: „Rano przeszedł huragan“.

4) Lewandowskim — L. Kruczkowskiego „Szkice z piekła ucziwych“. 5) Warszawa — z oskarżonym. „Oskarżony ma głos“. Łódź — z Feliksem Bigłem „Oskarżony ma głos“ występują w jednym z opowiadań zbioru „Szkice z piekła ucziwych“. 6) ze Szczęsnym Bidą z „Pamiętki z Celulozy“ Igora Newerlego.

C) Jakiej pieczętki używał Ogień w książce Machejka, wydając wyroki i co oznaczać miało słowo „Huragan“?

Odp.: Używał pieczętki trójkątnej z napisem: „Oddział Zandarmerii „Huragan“ słowo „Huragan“ oznaczało wyroki na rewolucjonistów i patriotów.

22

A) Za co został wyrzucony z Oddziału Paweł, bohater „Sennika współczesnego“ T. Konwickiego?

Odp.: Za zbrojny, samowolny czyn. Wbrew nakazom dowództwa zorganizował i przeprowadził atak na pociąg niemiecki, mimo iż ostrzegal go towarzyszy broni: „Nasze oddziały chodzą z daleka od kolei, podobno jest taka umowa, że nigdy nie ruszamy kolei“.

B) Co skłoniło oskarżonego z opowiadania L. Kruczkowskiego „Oskarżony ma głos“ do wstąpienia w szeregi rewolucyjnej partii?

Odp.: Oprócz ideologii komunistycznej z tłumaczonych mu przez Feliksa Bigla książek Marksa i Lenina, przede wszystkim ciężki żywot ukochanej matki — praczki marzącej o lepszej doli dla dzieci i nienawiść do wyzyskiwaczy.

C) Z podanych imion i nazwisk skojarz odpowiednie pary: Madzia, Bałacz, Szczęsny, Agnieszka — oraz podaj autora i tytuły książek, w których postacie występują.

Odp.: Madzia — Szczęsny (J. Newerly „Pamiętka z Celulozy“). Agnieszka — Bałacz (W. Mach: „Agnieszka, córka Kolumba“).

Książka pomaga rodzicom

Zestawienie bibliograficzne w wyborze

Pychologowie podkreślają w swych pracach fakt, że zaburzenia w osobowości i wypaczenia charakteru mają często swoje źródła we wczesnych latach życia. Dużo więc zależy od wychowania.

Wychowanie zaś dzieci jest trudną sztuką. Obecnie, gdy współczesna nauka pogłębiła wiedzę o funkcjach organizmu dziecięcego, gdy medycyna coraz łatwiej opanowuje najróżniejsze choroby, a psychologia i pedagogika coraz ściślej określają od czego zależy prawidłowy rozwój psychiczny dzieci i młodzieży, nikt nie ma wątpliwości, że wychowanie dzieci nie tylko w szkole, ale i w rodzinie powinno się opierać na zdobyczach nauki.

Współcześnie w psychologii i pedagogice wielu krajów szczególnie wziętym i rozpowszechnionym hasłem i postulatem jest prawo dziecka do szczęśliwego dzieciństwa.

Szczęśliwe dzieciństwo daje człowiekowi siły do włączenia się w życie i stawiania czoła trudnościom. Poczucie bezpieczeństwa, możliwość uczuciowego oparcia i dobre społeczne samopoczucie dziecka stanowią zasadnicze warunki prawidłowego rozwoju.

W psychologii i pedagogice współczesnej istnieje kierunek postulujący wychowanie wyraźnie ukierunkowane, oparte na świadomym kierowaniu dzieckiem.

Przed wychowawcami i rodzicami usiłującymi osiągnąć ten cel stoi niełatwe zadanie. Aby mu sprostać, należałoby podjąć wysiłek poznania i stosowania w praktyce osiągnięć współczesnej wiedzy o dziecku i jego rozwoju. Psychologia i pedagogika pomaga wychowaniu, pogłębia naszą znajomość człowieka, wyostrza spojrzenie tak, że zaczynamy więcej cech dostrzegać we własnym dziecku, lepiej rozumiemy jego zachowanie się i reakcje, łatwiej znajdujemy do niego drogę.

Wiedza psychologiczna o rozwoju dzieci opisuje charakterystyczne dla każdego wieku zjawiska i ich kolejne przeobrażenia. Usiłuje ująć główne, typowe, wspólne normalnie rozwijającym się dzieciom cechy, przeżycia, dą-

zenia, potrzeby. Określa od czego zależy ich powstawanie i rozwój, charakteryzuje ogólne warunki, jakich potrzebuje dziecko w każdym okresie swego życia, aby rozwijało się dobrze pod względem psychicznym i fizycznym.

Wiedza pedagogiczna mówi o celach wychowania, o sposobach postępowania z dzieckiem w toku jego nauczania i wychowania.

Podany poniżej zestaw ma za zadanie poinformować bibliotekarzy, a za ich pośrednictwem rodziców o książkach zawierających podstawowy zasób wiadomości z zakresu pedagogiki, pomagających pokonywać trudności wychowawcze.

BAJSZCZAK Janina: O dyscyplinie w wychowaniu. W-wa 1959 PZWS s. 151.

Autorka analizuje środki i sposoby oddziaływania wychowawczego, mające na celu wyrobienie u dziecka wewnętrznej zgody na podporządkowanie dyscyplinie.

W książce zostały omówione motywy postępowania i pobudki działania dziecka, problem stawianych mu wymagań, konflikt obowiązku i przyjemności, zagadnienie ocen wartościujących, rola zachęty i kary w wychowaniu.

Książka dla wszystkich pedagogów i osób zainteresowanych sprawami wychowania.

DUNIN-WĄSOWICZ Maria: Nas dwoje. W-wa 1960 PZWS s. 55.

Publikacja składa się z cyklu popularnych pogadań poświęconych problematyce wychowania. Autorka na podstawie najrozmaitszych przykładów analizuje postawę dziecka wobec rówieśników, dorosłych i zabawek, a także omawia wzajemny stosunek matki i dziecka.

FILIPCZAK Halina: Każde dziecko jest inne. O czynnikach rozwoju psychologicznego dzieci. W-wa 1960 Nasza Księgarnia s. 117. Biblioteka Psychologii Wychowawczej.

W przystępny sposób, w oparciu o konkretne i interesujące przykłady przedstawiono czynniki kształtujące charakter i osobowość dziecka. Szczególnie dużo miejsca poświęcono wpływom środowiska, rozumianego jako szeroki zespół czynników społecznych (rodzina, dom, szkoła, towarzysze zabaw, przypadkowe wpływy dorosłych) oraz czynników geograficznych i klimatycznych. Książka przeznaczona dla rodziców i wychowawców.

GERSTMANN Stanisław: Kształtowanie uczuć dzieci i młodzieży. W-wa 1959 PZWS s. 161.

Książka dotyczy ważnych zagadnień wychowawczych związanych z życiem dzieci i młodzieży w kręgu rodziny i szkoły. W pierwszej części omówiono zagadnienia teoretyczne — uczucia i warunki ich rozwoju, w drugiej — ujemne zjawiska występujące na tle życia rodzinnego i wypaczenia uczuciowe związane ze szkołą. Część trzecia przedstawia problem kierowania rozwojem uczuć.

HAN-ILGIEWICZ Natalia: Nieznośni chłopcy. Typy plastyczności psychicznej w diagnostyce szkolnej. W-wa 1960 PZWS s. 338, bibliogr.

„Nieznośni chłopcy“ to książka napisana przez pedagoga. Autorka wykazuje, że poszczególne typy psychiczne noszą znamiona plastyczności, dzięki czemu można na nie wpływać doprowadzając do pożądaných zmian.

Publikację zaczyna przegląd źródeł diagnostycznych, a więc różnych materiałów charakteryzujących trudne dzieci. Druga część odpowiada na pytanie, czy ustalenie typu plastyczności psychicznej dziecka może ułatwić pracę wychowawczą, a ostatnia zawiera sylwetki „nieznośnych chłopców”. Książka dla wychowawców.

HAN-ILGIEWICZ Natalia: Potrzeby psychiczne dziecka. Refleksje charakterologiczne. W-wa 1959 PZWS s. 128.

Autorka dzieli podstawowe potrzeby psychiczne na kilka grup. Zalicza do nich właściwy klimat psychiczny, w którym dziecko ma się rozwijać, kontakty z innymi ludźmi, potrzebę aktywności, piękna, wzorca i ideału.

Bogate doświadczenie pedagogiczne i miłość do wychowanków pozwalają za pomocą autentycznych szkiców z życia najmłodszych udowodnić podstawową myśl, że „dziecko jest istotą rozwijającą się, pełną dynamizmu, lecz jeszcze słabą, nieodporną” i że jego potrzeby psychiczne na równi z fizycznymi wymagają wnikliwej troski i umiejętnego zaspokajania.

HAN-ILGIEWICZ Natalia: Trudności wychowawcze i ich tło psychiczne. W-wa 1961 PZWS s. 331.

Trudności wychowawcze i walka z nimi, to problem aktualny w domu, szkole i społeczeństwie. Han-Ilgiewicz we wstępnych rozważaniach zwraca uwagę, że trudności pedagogiczne związane z zachowaniem się dzieci są traktowane zbyt powierzchownie, a rodzice zazwyczaj przyjmują postawę za mało obiektywną. Autorka wysuwa tezę, że stosując środki przeciwdziałające złemu zachowaniu się dziecka, należy brać pod uwagę nie tylko specyficzne wady, lecz także fakt, że istnieją okresy ich nasilenia i przemijania.

KRZYŻANOWSKA Maria: Dziecko trudne czy źle wychowane. W-wa 1953 Wiedza Powszechna s. 123, ilustr.

Popularna broszura dla rodziców i wychowawców o sposobie postępowania z dzieckiem w wieku szkolnym. Liczne przykłady wzięte z życia dowodzą, że trudności w wychowaniu wynikają z niewłaściwego stosunku do dziecka. Żywy styl i ładne ilustracje podnoszą wartość książki.

LEWICKI Andrzej: Jak powstają trudności wychowawcze. W-wa 1957 Wiedza Powszechna s. 93 Seria: Nauki społeczne.

Autor omawia trudności powstające w procesie wychowania dzieci i starszej młodzieży, analizuje w przystępny sposób przyczyny niepowodzeń pedagogicznych, omawia wpływ środowiska, rodzaje błędów wychowawczych. Polemizuje przy tym z utartym poglądem, jakoby trudności były spowodowane wadami wrodzonymi.

LASTIK Salomon: Dzieci, które znałem. W-wa 1963 Nasza Księgarnia s. 206.

Książce możnaby nadać tytuł „Portrety dzieci trudnych”. Publikacja jest oskarżeniem niedobrych, niemądrych rodziców i opiekunów oraz społeczeństwa, często obojętnie patrzącego na krzywdę dziecka.

Autor apeluje, aby uczono się poznawać dzieci. Jako materiał dowodowy, że warto zadać sobie ten trud, przedstawia kilkadziesiąt ciekawie narysowanych sylwetek. Książka kończy się wezwaniem: Uczmy się kochać dzieci!

MALEWSKA Hanna E., MUSZYŃSKI H.: Kłamstwa dzieci. W-wa 1962 PZWS s. 219.

Autorzy postawili sobie za cel przeprowadzenie badań w zakresie wychowania moralnego. Chcieli zgromadzić materiały dotyczące moralności dzieci.

Zagadnienie kłamstwa zostało omówione z punktu widzenia psychologii, pedagogiki i socjologii. Dużo miejsca poświęcono metodom wychowania stosowanym w przypadku kłamstwa. Publikacja charakteryzuje także wpływ środowiska na postawę moralną dziecka.

NOWOGRODZKI Tadeusz: Zadatki wrodzone i ich znaczenie w rozwoju osobowości ludzkiej. W-wa 1957 Wiedza Powszechna s. 49.

Popularnie opracowana broszura zaznajamia czytelnika zarówno z tradycyjnymi poglądami na rozwój osobowości ludzkiej (dziedziczność, zależność cech psychicznych od konstytucji cielesnej, wpływ środowiska) jak też z teorią dialektyczną, która dominującą rolę wśród czynników kształtujących osobowość człowieka przyznaje wychowaniu, świadomemu oddziaływaniu na charakter z wykorzystaniem zdobyczy postępowej pedagogiki.

PTASZYŃSKA Wanda: Życie psychiczne dorastającej młodzieży. W-wa 1962 Nasza Księgarnia s. 65.

Krótko scharakteryzowawszy czynniki rozwoju psychicznego oraz okres poprzedzający dojrzewanie, autorka szczegółowo analizuje lata dorastania. Stwierdza, że pod wpływem zmian fizjologicznych inne staje się usposobienie młodzieży i jej stosunek do otaczającego świata.

Ptaszyńska jasno i zwięźle przedstawia przeżycia wieku młodzieńczego, typową dla tego okresu postawę społeczną. Książkę kończy ogólna charakterystyka lat dorastania oraz wskazania wychowawcze, w których duży nacisk położono na konieczność rozumienia młodzieży i potrzebę zaznajomienia się z jej psychiką.

SOKOŁOWSKA Alicja: My spod znaku tornistra. Książka dla wychowawców i nauczycieli. W-wa 1963 Nasza Księgarnia s. 143.

Publikacja zawiera obrazki z życia klasy zgrupowane w ten sposób, że ilustrują dwa zagadnienia: pierwsze z nich dotyczy rozwoju uczuć dzieci i ich zainteresowań społecznych, drugie odnosi się do przedmiotu i podmiotu wychowania.

Autorka stwierdza, że dzieci są podatne na zabiegi wychowawcze, trzeba jednak umieć formować ich osobowość. Aby to osiągnąć, pedagog musi rozumieć swoich wychowanków i wierzyć w nich.

SZYMAŃSKA Zofia: Czy są dzieci nerwowe. W-wa 1955 PZWL s. 99, ilustr. „Rady dla matek“.

Interesująco, jasno napisane rozważania zaznajomienie czytelnika ze strukturą układu nerwowego, jego funkcjonowaniem, przyczynami i mechanizmem powstawania nerwowości u dziecka oraz z metodami leczniczymi. Wypowiedzi teoretyczne autorka poparła 20 życiowymi przykładami, zaczerpniętymi z codziennej praktyki poradni leczniczo-wychowawczej.

SZYMAŃSKA Zofia: Dziecko trudne. W-wa 1955 PZWL s. 109. Wiedza i Zdrowie.

Ciekawa książka dla rodziców i wychowawców, ilustrowana wieloma przykładami z życia, traktuje o trudnościach w kierowaniu dzieckiem. Charakteryzując w przystępny i interesujący sposób najczęściej występujące formy upośledzeń, zaburzeń i schorzeń psychicznych dzieci, autorka dochodzi do wniosku, że wiele tak zwanych dzieci „trudnych“ wymaga po prostu kontroli i opieki lekarskiej.

SZYMAŃSKA Zofia: Dziecko wykolejone. W-wa 1957. PZWL s. 101.

Autorka podaje szereg czynników wpływających na paczenie się charakteru dziecka. Wymienia wśród nich brak zrozumienia, zły przykład w domu i w szkole, niezajomość psychiki dziecka i praw jego rozwoju fizycznego i psychicznego, choroby nerwowe i psychiczne.

Wychowywać trzeba nie tylko moralami, lecz przede wszystkim osobistym przykładem. Trzeba umieć na wiele spraw spojrzeć od strony dziecka, które ma prawo oczekiwać od rodziców czy wychowawców opieki, zrozumienia, poszanowania praw dzieciństwa i pomocy w poznawaniu świata, z którym zetknięcie bywa często bardzo brutalne.

Z książką Szymańskiej powinni się zaznajomić rodzice, wychowawcy i nauczyciele, a więc ci wszyscy, od których postępowania mogą zależeć losy dzieci.

WOŁOSZYNOWA Lidia: Psychologia pomaga wychowaniu. Książka dla rodziców i nauczycieli. W-wa 1960 Wiedza Powszechna s. 391. „Sygnały“.

Celem publikacji jest zaznajomienie rodziców i wychowawców w sposób przystępny i przekonujący z najnowszymi osiągnięciami współczesnej psychologii, medycyny i pedagogiki w dziedzinie kierowania procesem wychowawczym.

Wstęp charakteryzuje zawartość książki. Dalszy wykład dzieli się na cztery części: Pierwszą z nich poświęcono psychologii oraz ogólnym zagadnieniom rozwoju psychologicznego. Druga omawia rozwój i wychowanie dzieci w okresie poprzedzającym wstąpienie do szkoły. Dziecko w wieku szkolnym jest przedmiotem części trzeciej, natomiast czwartą poświęcono głównym problemom dorastania i wczesnej młodości.

Autorka przedstawia całokształt problematyki, podkreślając współzależność między rozwojem fizycznym i umysłowym. Książka jest bardzo potrzebna zarówno rodzicom jak i wychowawcom.

Jerzy Szulakowski

WBP — Katowice

Sprzęt audiowizualny w bibliotekach

Wykorzystanie sprzętu audiowizualnego w pracy bibliotek publicznych wciąż jeszcze jest w stadium zaczątkowym. Nie zmienia tego faktu pojedyncze wypadki posługiwania się taśmami magnetofonowymi czy też płytami gramofonowymi. Być może powodem, dla którego unika się sprzętu audiowizualnego, jest brak oswojenia się z nim, zwłaszcza że wymaga ono pewnego doświadczenia.

Stosunkowo niewielka ilość samego sprzętu jak i brak czasu na dokładne zaznajomienie się z nim, w ostatecznym wyniku decydują o jego niepopularności. Nawet w tych bibliotekach, które dysponują odpowiednimi aparatami, często te cenne urządzenia spoczywają nie wykorzystane w szafach.

Sporadyczne próby korzystania z taśm magnetofonowych czy płyt spotkały się z dużym zainteresowaniem ze strony słuchaczy, co wskazuje na wielkie potencjonalne możliwości, jeżeli chodzi o posługiwanie się nagraniami, niejednokrotnie niedostępnymi lub nie znanymi szerszemu ogółowi.

Poza Rozgłośnią Polskiego Radia nie ma na terenie naszego województwa instytucji dysponującej większymi zbiorami taśm i płyt. Te zaś placówki, które posiadają pewne zasoby, wzdrygają się przed ich wypożyczeniem, nie orientując się czy ktoś, kto nagrał np. słuchowisko ma prawo dysponować nim swobodnie i wypożyczać innym instytucjom. Czy nie stanowi to naruszania praw autorskich? Problem ten nie istnieje przy wypożyczeniach płyt gramofonowych. Pomimo tego i one nie są wykorzystywane zbyt często, jakkolwiek z adapterem bibliotekarze są najbardziej zżyci.

Najczęściej i bardzo chętnie przy organizowaniu spotkań w bibliotekach dziecięcych wykorzystuje się bajki. Rzutnik stał się popularnym sprzętem w bibliotekach dziecięcych, w związku z czym posługiwanie się nim

w pracy z dorosłymi może spowodować zlekceważenie przez uczestników nawet najlepiej przygotowanej imprezy. Dlatego w bibliotekach dla dorosłych projektor powinien być używany w sposób ukryty — np. w tzw. projekcji tylnej, kiedy to obraz rzucany jest na ekran stojący od tyłu przez umieszczony za ekranem rzutnik.

Do dorosłych lepiej będą przemawiały filmy. Niestety niewiele bibliotek dysponuje odpowiednimi projektorami. Bardzo pomocne w tym wypadku okaże się nawiązanie kontaktu z „Filmosem“ czy też Centralą Wynajmu Filmów. Instytucje te dysponują odpowiednią aparaturą i zestawem filmów.

Przy używaniu sprzętu audiowizualnego nie należy nigdy zapominać, że głównym zadaniem bibliotekarza jest propaganda książki i jej zbliżenie do czytelnika. Temu celowi musi być podporządkowana całość imprezy. Dlatego opracowując imprezę musimy z góry wiedzieć, na jakiego autora, książkę czy zestaw książek chcemy zwrócić czytelnikowi uwagę i odpowiednio do tematu dobierać pomoce audiowizualne.

Jeżeli pragniemy przedstawić pisarza, to ważną rzeczą będzie utrwalenie jego portretu w pamięci wzrokowej czytelnika, a w słuchowej — problematyki jego dzieł. Pierwszy cel osiągniemy przez rzucenie na ekran powiększonego portretu, co umożliwi użycie najprymitywniejszego sprzętu, jakim jest rzutnik. Do realizacji drugiego celu przyczyni się odpowiedni zestaw tekstowy. Należy przy tym pamiętać, że żywe słowo jest zawsze lepiej przyjmowane przez słuchających, dlatego należy zachować odpowiednie proporcje między tekstem mówionym i nagrany. Najlepiej odczytać lub wyrecytować fragment charakteryzujący dany temat, a słowo autora czy o autorze podać z taśmy w sposób niewidoczny dla widza, spoza ekranu.

Jeżeli przedmiotem propagandy ma być książka, to można czytanie wyjątków z niej połączyć z wyświetlaniem obrazu środowiska, w którym umieszczona jest akcja, nie zapominając przy tym, że projekcja rozprasza, uwagę, a zatem lepiej jest łączyć tekst z pojedynczym obrazem niż z serią. Odpowiednie przeźrocza i filmy, o ile je znajdziemy, mogą być użyte przede wszystkim w propagandzie książek popularnonaukowych.

Posługując się filmem trzeba ustalić, jak połączyć mowę z obrazem, czy podać najpierw tekst, a potem film, czy odwrotnie. W głównej mierze zależeć to będzie od wartości obu tych elementów. Dlatego bibliotekarz musi zaznajomić się z filmem przed pokazem, aby wyrobić sobie o nim zdanie i zastosować odpowiedni układ. Jeśli film jest mało atrakcyjny, należy jego wyświetlenie przesunąć na początek, kładąc główny nacisk na żywe słowo. Jeśli natomiast jest ciekawy, zawierający to, co chcemy przekazać czytelnikowi, wówczas lepiej przesunąć go na zakończenie, ograniczając do minimum słowa zamykające spotkanie, ażeby nie zatarły wywołanego wrażenia.

Magnetofon może nam oddać nieocenione usługi w montowaniu „przeглядów nowości“, mających zaznajomić czytelników z nowo nabytymi książkami. W tym wypadku nagrywamy na taśmę krótkie omówienie książki oraz jakiś niewielki lecz charakterystyczny jej fragment. Części dotyczące poszczególnych pozycji rozdzielamy przerywnikami muzycznymi, które jednak należy stosować z umiarem. Wstawki te nie powinny być zbyt głośne ani też zbyt długie, najlepiej podać parę taktów. Tak nagrany „przeгляд“ może być użyty wielokrotnie w kilku bibliotekach kolejno.

W pracy naszej niekoniecznie musimy tworzyć rzeczy nowe. Brak rozeznania w istniejącym już materiale może nas narazić na niepotrzebną stratę czasu. Specjalizująca się w nagraniach magnetofonowych Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy, posiada taśmy z utworami literackimi w wykonaniu

czołowych artystów polskich. Można się nimi posłużyć organizując „Wieczory poezji“ czy inne spotkania tego typu.

Również na płytach gramofonowych utrwalono wiele ciekawych pozycji literackich. Szczególnie cenne są fragmenty sztuk. Takie nagrania oddają wielkie usługi, gdy chodzi o zaznajomienie czytelników z utworami dramatycznymi i zainteresowanie nimi, co jest ważne szczególnie tam, gdzie dotarcie do teatru przedstawia duże trudności.

Płyty z utworami muzycznymi znajdują świetne zastosowanie przy biografiach kompozytorów jako uzupełnienie czytanego tekstu. Stanowią urozmaicenie, jednocześnie zaznajamiają czytelników być może — nieznanymi melodiami, budząc w ten sposób zainteresowanie nie tylko osobą kompozytora, ale i jego twórczością.

Osobny rozdział można by napisać o roli filmu w pracy z czytelnikami. Chodzi tu oczywiście o ekranizację powieści. Ta forma, wymagająca dużego wysiłku ze strony bibliotekarza, budzić będzie jednocześnie chyba największe zainteresowanie, jako że sama możliwość oglądania filmu stanowi atrakcję. Oczywiście w tym wypadku bibliotekarz nie może pracować sam ze względu na brak sprzętu i trudności techniczne. Nieodzowna więc jest współpraca z CWF, która za niewielką stosunkowo opłatą może dostarczyć nie tylko film, lecz również projektor wraz z operatorem. Sprawą bibliotekarza natomiast będzie odpowiednio przygotowanie spotkania.

Jeśli większość zna treść filmu, wieczór można rozpocząć od dyskusji nad poruszonymi problemami, podkreślając cechy wspólne książki i jej ekranizacji oraz różnice. Rzeczą bibliotekarza będzie poprowadzenie dyskusji w taki sposób, by spotkała się z oddźwiękiem ze strony czytelników, a jednocześnie poszerzała podstawowy temat. Wyświetlenie filmu, który w tym wypadku będzie sprawdzianem wyrażonych opinii, należy przesunąć na koniec. Jeżeli film jest mało znany trzeba zacząć od projekcji, aby mieć podstawę do dyskusji.

Podsumowując — nie to jest najważniejsze, czy środkiem ekspresji będzie żywe słowo, obraz względnie muzyka. Ważne jest, aby pozostał jakiś trwały ślad naszych poczynań. Czytelnicy zaś muszą być pewni tego, że w bibliotece znajdują możliwość dalszego pogłębienia rozbudzonych zainteresowań. Rzeczą bibliotekarza jest by nie tylko czytelnika zainteresować ale równocześnie wyjść mu na przeciw z interesującą, związaną tematycznie ze zorganizowanym spotkaniem, książką.

Służba informacyjno - bibliograficzna w P i MBP w Niemodlinie

Do organizacji ośrodka informacyjnego przy PiMBP w Niemodlinie przystąpiliśmy w 1959 r. Odtąd ten dział pracy stał się dla nas jednym z ważniejszych odcinków. Starannie wybieraliśmy pozycje do pierwszego księgozbioru podręcznego, liczył on początkowo 120 wol. — obecnie rozrósł się do 786 i jest tak kompletowany, by większość kwerend mogła być załatwiona przy jego pomocy.

Nie jest to księgozbiór stały. Część książek każdego roku wycofujemy, na ich miejsce wprowadzamy pozycje związane tematycznie z aktualnymi rocznicami i obchodami. Ponieważ nie mamy u siebie wielu bibliografii, prowadzimy kartotekę bibliografii załącznikowych z książek i czasopism popularnonaukowych. W katalogu księgozbioru podręcznego bibliografie układamy nie alfabetycznie, lecz tematycznie.

Nasz skromny początkowo warsztat pracy rozbudował się i w tej chwili prowadzimy następujące kartoteki: kartotekę recenzji literackich; kartotekę osobową autorów; kartotekę zagadnieniową na aktualne tematy jak: Stefan Żeromski, Milenium, XX-lecie PRL, Rok 1964 Rokiem Nauki Polskiej, Literatura XX-lecia itp.; kartotekę wierszy okolicznościowych oraz haseł i cytatów.

Uwzględniając sprawy regionu skompletowaliśmy materiały do tematów: „Historia Opolszczyzny w datach“ i „Przemysł na Opolszczyźnie w okresie XX-lecia PRL“.

Kartoteki prowadzimy w oparciu o Bibliografię Zawartości Czasopism. Wykorzystujemy też obwoluty książek i katalogi księgarskie. Wycinamy interesujące nas materiały, naklejamy na karty katalogowe i włączamy do kartoteki pisarzy. Ponieważ BZCz przychodzi z opóźnieniem, przeglądamy na bieżąco czasopisma i bibliografujemy artykuły.

Kto korzysta z usług ośrodka?

Po informacje przychodzą przede wszystkim osoby kształcące się lub studiujące zaocznie. Czytelnicy chętnie korzystają z kartoteki recenzji literackich i autorów. W okresie maturalnym młodzież interesowała się kartoteką „Historia Opolszczyzny w datach“ i „Przemysł na Opolszczyźnie w okresie XX-lecia“.

W chwili obecnej najbardziej poszukiwany jest temat: „Stefan Żeromski“. Hasła i wiersze okolicznościowe wykorzystywane są przez osoby indywidualne oraz instytucje.

Prócz zbierania materiałów i sporządzania kartotek, prowadziliśmy pracę propagandową, której celem jest przyzwyczajanie czytelników do samodzielnego korzystania z posiadanych przez nas pomocy bibliograficznych. Już dziś widoczne są rezultaty tej pracy.

Warsztat pracy ośrodka informacyjnego przydaje się również i nam w codziennej pracy. Na podstawie zgromadzonych materiałów opracowujemy scenariusze wystaw i katalogi zagadnieniowe. Staramy się bardzo, aby kwerendy czytelnicze załatwiane były szybko i skrupulatnie, gdyż zależy nam na zachęcaniu czytelników do korzystania z ośrodka. Prace ośrodka informacyjnego propagujemy przy pomocy afiszy, plakatów i ulotek informacyjnych. Ulotki wysyłamy do osób indywidualnych oraz do zakładów pracy.

Po zorganizowaniu służby informacyjno-bibliograficznej w bibliotece powiatowej przystąpiliśmy do szkolenia bibliotekarzy gromadzkich. Szkolimy ich systematycznie na seminariach kwartalnych. Nie ograniczając się do zajęć teoretycznych, staramy się praktycznie zaznajomić bibliotekarzy z księgozbiorem i warsztatem pracy naszego ośrodka. Na szkoleniach omówiliśmy podstawowe bibliografie bieżące ogólne i specjalne dostępne dla bibliotekarzy gromadzkich. Nacisk kładziemy na wykorzystywanie poradnika bibliograficznego „Literatura Piękna“.

Prowadziliśmy ćwiczenia polegające na opracowaniu zestawień tematycznych z najnowszej literatury popularnonaukowej, adnotacji i przykładowych odpowiedzi na kwerendy. Przy sporządzaniu kartotek kładziemy nacisk na wykorzystanie czasopism znajdujących się w bibliotekach gromadzkich.

Ponadto bibliotekarze gromadscy zostali szczegółowo poinformowani o wypożyczaniu międzybibliotecznym, formach propagandy punktów informacyjnych, a także współpracy bibliotek gromadzkich z biblioteką powiatową na tym odcinku. Tak zapoczątkowano służbę informacyjną w bibliotekach gromadzkich.

W tej chwili GBP naszego powiatu mają wyodrębnione księgozbiory podręczne, założone zeszyty pytań i odpowiedzi oraz starają się propagować służbę informacyjną. Prowadzą one: kartoteki recenzji literackich i kartoteki pisarzy ze skrzydełek obwołut książkowych (wpływ wycieczki do Lublina). Niektóre kartoteki np. wierszy okolicznościowych, uzupełniają na podstawie naszych materiałów w czasie narad i seminariów. Rosnące zapotrzebowanie ze strony czytelników zmusza biblioteki do coraz większego doskonalenia i rozbudowywania posiadanego już warsztatu pracy.

Nie chcemy im narzucać kierunku rozwoju, wymagamy tylko, aby bibliotekarze uwzględniali specyfikę poszczególnych gromad i indywidualne zainteresowania czytelników.

Mamy nadzieję, że praca informacyjna w naszych bibliotekach gromadzkich będzie się systematycznie rozwijała i przyczyni się w znacznym stopniu do podniesienia autorytetu placówek terenowych, a mieszkańcom gromad pomoże niejednokrotnie w dotarciu do książki fachowej.

20 lat...

Maria Gachowa

MBP w Białej Prudnickiej

Jak Białą Prudnicką „zawładnęła” biblioteka

Miasteczko Biała Prudnicka liczy obecnie 2900 mieszkańców. Jest liceum ogólnokształcące w zabytkowym zamku, kilka zakładów pracy, Miejska Biblioteka i Klub ZMS. Znajdująca się w liceum biblioteka liczy ponad 9000 tomów, a księgozbiór świetlicy Zakładów Dziewiarskich — 1300. Przy Miejskiej Bibliotece istnieją 2 punkty, w dzielnicy Szymonice i Stare Miasto.

Pierwsze moje kontakty z biblioteką miejską datują się od roku 1948 tzn. od początku jej istnienia. Byłam wówczas jedynie czytelniczką biblioteki.

Gdy w kwietniu 1952 r. rozpoczęłam pracę w MBP, księgozbiór liczył 1516 tomów, czytelników było 123. Ponieważ z książką związana byłam od najmłodszych lat (uczestniczyłam w Zlocie Przodowników Czytelnictwa w Warszawie), nie odstraszyło mnie

niskie uposażenie (315,— zł.), wierzyłam, że praca w bibliotece da mi zadowolenie. Była to zresztą pierwsza moja placówka.

Przejęłam księgozbiór mieszczący się w jednym pokoju na czterech starych regałach. Po 10-dniowym kursie w Jarocinie zaczęłam sama wypracowywać formy działania i zdobywać zaufanie czytelników. Moją ambicją było rozczytanie jak najszerszego kręgu społeczeństwa naszego miasteczka.

Pamiętam pierwsze spotkanie z czytelnikami — wieczór dyskusyjny na temat książki I. Newerlego „Pamiętka z Celulozy” z udziałem dyr. Wojewódzkiej Biblioteki ob. Partyki. Po pewnym czasie zaczęłam się starać o poszerzenie lokalu. Władze powiatowe doceniły moją inicjatywę, umożliwiono mi zakup mebli, zdobyłam jeszcze jeden pokój na czytelnię.

Pamiętam, jak bardzo cieszyłam się jej otwarciem. Lokalik był w dalszym ciągu skromny, ale przytulny. Okna drzwi łączących wypożyczalnię z czytelnią ozdabiał wycinanki ludowe, gazetka biblioteczna itd.

Otwarcie czytelnicy miało być za-inaugurowane przecięciem wstęgi przez ojców miasta. Bardzo przeżywałam zawód sprawiony mi nie i moim małym recytatorom. Uroczystego otwarcia czytelnicy nie było. Mimo to nie zniechęcałam się do pracy, szukałam ciągle nowych form, wychodziłam z książką nawet do zakładu Iryzjerskiego. Przybywało książek i czytelników. Biblioteka zdobywała aktywnych czytelników — obecne Koło Przyjaciół Biblioteki — i zaufanie społeczeństwa.

Pierwszymi członkami aktywów były dzieci. Przychodziły do biblioteki chętnie, rysowały, słuchały bajek, które im opowiadałam, rozwiązywały błyskawiczne konkursy. Później przyszła kolej na turnieje ogólnopolskie: geograficzny, historyczny i aktualnie prowadzony „Wędrujemy po Polsce śladami XX-lecia PRL”. Prace te urozmaica się imprezami, na które przyjeżdżają dzieci z gromadzkich bibliotek. Prowadzimy w bibliotece kronikę ilustrowaną zdjęciami.

Z roku na rok gromadzi się materiały dokumentujące życie biblioteki: wykresy czytelnictwa, autografy pisarzy i działaczy społecznych, specjalistów z różnych dziedzin wiedzy. Wśród wielu odwiedzających bibliotekę byli: Bunsch, Kern, Rusinek, Mach oraz chyba wszyscy literaci z opolskiego oddziału ZLP.

Jedną z form pracy, stosowanych w bibliotece, jest organizowanie wycieczek dla czytelników. Wspólnie z aktywem czytelnicznym urządzaliśmy wycieczki po całym Śląsku oraz Ziemi Krakowskiej. Dużą pomocą mate-

rialną było dofinansowanie naszych imprez przez Wydział Kultury Pow. RN.

W 1958 roku biblioteka otrzymała nowy lokal ze scenką, na której występują dzieci z teatryku bibliotecznego „Mała Bajka”. W tymże roku Wydział Kultury PWRN w Opolu ufundował nam nowe meble.

Silnie związane z pracą biblioteczną jest KPB, z inicjatywy którego powstał zespół introligatorski. W wolnych chwilach jego członkowie zajmują się oprawą i naprawą zniszczonych książek. Jedną z ciekawszych była, zorganizowana przez KPB wspólnie z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej i Ligą Kobiet, impreza dla najstarszych i najbardziej potrzebujących mieszkańców miasteczka. Niezapomnianymi pozostaną wzruszenie i radość uczestników tego spotkania.

I jeszcze raz, sięgając myślą do pierwszych lat, widzę, jak szybko ten czas upłynął. Czytelnicy, którzy na bibliotecznym scenie grali role królów i „Marysie — Sierotki” teraz są już ludźmi dorosłymi, na stanowiskach. Na marginesie dodam, że pracą swoją „zaraziłam” własne dzieci, które również obrały zawód bibliotekarza.

Bardzo ważną rzeczą w pracy bibliotekarza jest umiejętność pozyskania sobie władz miejscowych, a dobre stosunki z organizacjami i instytucjami zależą w poważnej mierze od nas samych. Ta współpraca może nam przynieść wielkie korzyści w realizacji naszego zasadniczego celu: upowszechnienia czytelnictwa i rozwijania życia kulturalnego w środowisku.

Nowości o Śląsku

GRABANIA MAREK; GÓRNOŚLĄSKI OKRĘG PRZEMYSŁOWY. Liczby — fakty — problemy. K-ce 1964 Śląsk s. 106, 2 nrb., ilustr. bibliogr.

Autor na wstępie stwierdził, że niniejsze opracowanie ma na celu zorientowanie czytelnika w podstawowych problemach Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, stanowiąc jedynie najogólniejsze wprowadzenie w jego żywotne sprawy.

Ponieważ wszyscy jesteśmy gospodarzami omawianego terenu, winniśmy zapoznać się bliżej z wymienioną publikacją. Zgromadzony w niej materiał uporządkowano podobnie jak w pracy Grabani „Regiony przemysłowe województwa katowickiego“, uwzględniając warunki naturalne GOP-u, problemy ludnościowe, gospodarcze i komunalne, a także możliwości rozwoju usług handlowych i kulturalnych. Autor omówił zarówno strony dodatnie jak i ujemne przedstawianych zjawisk, określając jako winien być dalszy kierunek działalności.

Książka jest niewielka, pisana łatwo, a więc przystępniejsza niż „Regiony przemysłowe“, bogata treściowo i aktualna, toteż należy ją zalecać czytelnikom poszukującym materiałów w województwie katowickim.

★
JASIŃSKI ADAM; BIELSKO-BIAŁA. (Album). Oprac. fot. . . K-ce 1964 Śląsk nrb. 9, ilustr. 206. Nakładem Miejskiej Rady Narodowej w Bielsku-Białej, z okazji 700-lecia miasta.

Jak wynika z opisu publikacji, tekst zajmuje w niej bardzo niewiele miejsca. Prócz przedmowy i wstępu składają się nań króciutkie podpisy pod ilustracjami.

Estetycznie opracowana całość zawiera przegląd zdjęć informujących

o dawnej i bliższej nam przeszłości Bielska i okolicy oraz o dniu dzisiejszym tego regionu. Trzeba jednak przyznać, że ilustracje o dużych walorach artystycznych niejednokrotnie z tematem związane są dosyć luźno np. „Przed skokiem“. Niestety, wśród licznych i ciekawych zdjęć brak takich, które świadczyłyby o istnieniu w powiecie bielskim bibliotek; fotografia domu, należącego niegdyś do Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego, nie wystarcza.

★
KALUŻA ADAM, KANTYKA JAN, RECHOWICZ HENRYK; WSPOMNIENIA ŚLĄSKICH PEPEROWCÓW. Opracowali. . . Wstęp: Kazimierz Popiołek. K-ce 1964 Śląsk s. 351, ilustr., bibliogr.

Wspomnienia zawarte w tomie sporo lat dzieli od opisywanych wydarzeń. Zdecydowało to o pominięciu w relacji wielu szczegółów i drobnych faktów, które kiedyś wydawały się ważne, dziś jednak, zatarte w pamięci, straciły na znaczeniu. Nie umniejsza to oczywiście walorów książki, przedstawiającej w bardzo prosty i bezpretensjonalny sposób powstawanie pierwszych komórek PPR na Śląsku, działalność ich członków, dramatyczną walkę z okupantem.

Informacje zawarte w pracy, tym cenniejsze, że pochodzą od ludzi ściśle związanych z opisywanymi wydarzeniami, dotyczą konkretnych terenów, a nawet określonych zakładów pracy. Wielu czytelników znajdzie tu wzmianki lub obszernie fragmenty o swojej rodzinnej miejscowości, co powinno wpłynąć na zainteresowanie lekturą.

Ze względu na przystępną formę i ciekawą treść, książkę można zalecić każdemu odbiorcy.

Warto zwrócić uwagę na cenne uzupełnienia tekstu takie jak: biografia autorów wspomnień, indeks wymienionych w tomie nazw geograficznych i literatura przedmiotu.

☆
MORCINEK GUSTAW: GORNICZY ZAKON. K-cc 1964 Śląsk s. 332, nłb. 3.

Ostatnia, nagrodzona na konkursie na powieść górniczą, książka Gustawa Morcinka, ani treścią ani sposobem potraktowania tematu nie różni się od pozostałej twórczości pisarza. Tematem utworu są dzieje trzech pokoleń rodziny górniczej, akcja zaś obejmuje okres od końca XIX wieku po czasy obecne i uwzględnia najważniejsze wydarzenia historyczne: powstania śląskie, drugą wojnę światową i narodziny PRL.

Określony w tytule, zasadniczy wątek powieści dotyczy problemu moralnego, a mianowicie obowiązku zżamania przez potomków winy górnika odpowiedzialnego za katastrofę na kopalni i śmierć swoich kolegów. Koleje życia bohaterów, ich tragedie i kłopoty zostały ukazane we właściwy Morcinkowi, ciepły i serdeczny sposób, toteż czytelnicy lubiący tego autora chętnie sięgną po „Górnicy zakon“.

☆
SZEWczyk WILHELM: TRZCINY. Powieść. K-cc 1964 Śląsk s. 326, 2 nłb.

Akcja utworu nie została ściśle zlokalizowana, rozgrywa się gdzieś na Śląsku w nie nazwanej wiosce, dzięki czemu podkreślono typowość opisywanych zjawisk.

Temat powieści nie jest zbyt skomplikowany: Młoda nauczycielka objąwszy posadę w szkole wiejskiej, zostaje wciągnięta w lokalne konflikty, starcia między ludnością miejscową i przybyszami oraz tragedie rodzinne, których zaczątki sięgają czasów okupacji. Przeżywa tu swoje pierwsze rozczarowania miłosne i pierwsze sukcesy, czyli uczy się życia.

Książka napisana łatwym językiem w sposób interesujący i przystępny, zajmująca dzięki poplątanym wątkom erotycznym, zawiera mieszankę

tragizmu, codzienności i satyry (Rybak ożeniony wbrew woli), toteż będzie życzliwie przyjęta przez czytelników, zwłaszcza że znajduje się na liście literatury do konkursu „Złoty Kłos“.

☆
KAZANECKI WIESŁAW: KAMIEN NA KAMIENIU. Katowice 1964 Śląsk s. 47.

Opolska Biblioteka Literacka wzbogaciła się o nowy tomik wierszy młodego poety. Jest to jego debiut literacki. Tematem wierszy są refleksje nad życiem człowieka, przemijaniem, sprawami miłości i śmierci. Dobra oprawa graficzna tomiku została dostosowana do klimatu wierszy.

☆
PISARZE DOLNEGO ŚLĄSKA: Informator. Wrocław 1964. Związek Literatów Pols. Oddział we Wrocławiu i WIMBP we Wrocławiu s. 24.

Informator ten opracowany i opublikowany jako dodatek specjalny „Materiałów Metodycznych“, został wydany w celach praktycznych, aby ułatwić bibliotekarzom organizację spotkań autorskich i dać im możliwość poznania dolnośląskiego środowiska literackiego.

Informator ma układ alfabetyczny wg nazwisk pisarzy. Autorzy Informatora podali krótkie notki biograficzne, tytuły wydanych książek i utworów oraz bieżącą tematykę poruszaną przez pisarzy na spotkaniach autorskich. Ponieważ pisarze wrocławscy docierają i do naszych bibliotek — warto zaznajomić się z informatorem.

Chcemy również poinformować, że kolegium redakcyjne naszego kwartalnika „Pomagamy sobie w pracy“ przystąpiło do opracowania podobnego wydawnictwa, obejmującego środowiska literatów opolskich i katowickich.

☆
VII ZJAZD PISARZY ZIEM ZACHODNICH I POŁNOCNICH. Poznań 1964 Wydawn. Poznańskie s. 67.

W dniach 8 i 10 maja 1964 r. odbył się w Poznaniu VII Zjazd Pisarzy. Ziem Zachodnich i Północnych.

Impreza ta przybiera z każdym rokiem na rozmachu. Wzięło w niej udział ponad 180 literatów nie tylko z Ziemi Zachodnich ale i Warszawy. Zjazd otworzył prezes Poznańskiego Oddziału ZLP Tadeusz Kraszewski. Następnie wygłosił przemówienie członek Biura Politycznego KC PZPR Zenon Kliszko.

Prócz nich bibliotekarzy zainteresują z pewnością dwa dalsze wygłoszone referaty, a mianowicie:

1. **Aleksander Rogalski: Problem niemiecki i jego odbicie w literaturze zachodnoniemieckiej.**

2. **Wilhelm Szewczyk: Hitleryzm i Niemcy we współczesnej literaturze polskiej.**

Przegląd nowości z literatury fachowej

KADZIELA JERZY; STEFAN ZEROMSKI, 1864-1925. Poradnik bibliograficzny. W-wa 1964 Biblioteka Narodowa Instytut Bibliograficzny. s. 62.

W 100 rocznicę urodzin Stefana Żeromskiego Biblioteka Narodowa wydała kolejny poradnik bibliograficzny, który powinien trafić do wszystkich bibliotek powszechnych.

Poradnik zawiera obszerny wstęp o życiu Stefana Żeromskiego. Materiał podzielono na dwie grupy: I. Twórczość Żeromskiego. II. Literatura o Żeromskim. Wszystkie pozycje są adnotowane, a całość opatrzona indeksem tytułowym i indeksem autorów prac o Żeromskim.

☆
**ZARZEBSKI TADEUSZ;
PORADNIK KIEROWNIKA
PUNKTU BIBLIOTECZNEGO.
Warszawa 1964 Stowarzyszenie
Bibliotekarzy Polskich s. 45.**

Poradnik kierownika punktu bibliotecznego dopełnił wreszcie kompletu książek fachowych przeznaczonych dla bibliotekarzy bibliotek powszechnych. (Bibliotekarstwo Powszechne, Poradnik Bibliotekarza Gromadzkiego).

Społeczny pracownik punktu bibliotecznego był właściwie zdany na własne siły. W tej chwili ma do dyspozycji systematycznie opracowany podręcznik informujący jak przystąpić do organizacji i prowadzenia punktu bibliotecznego — tego naj-

mniejszego, a jakże ważnego ogniwa sieci bibliotek powszechnych.

Układ informatora przemyślany jest bardzo starannie i logicznie, wykresy, tablice i wzory formularzy już wypełnionych nie pozostawiają żadnych wątpliwości jak zabrać się do tej czy innej czynności.

Warto, aby ten bardzo pożyteczny poradnik dotarł do rąk adresatów i dopomógł im w ich pracy.

☆
UNIwersytet Jagielloński. PORADNIK BIBLIOGRAFICZNY. Oprac. Teresa Bienkowska i Zdzisława Vogel pod kierunkiem Józefa Korpały. Kraków 1964 Miejska Biblioteka Publiczna s. 69.

We wstępie wydawca podaje, że poradnik ten został opracowany w związku z 600-leciem Uniwersytetu Jagiellońskiego i ma służyć pomocą czytelnikom i bibliotekarzom w poznaniu dziejów naszej najstarszej uczelni — Wszechnicy Jagiellońskiej.

Bibliografia obejmuje 117 pozycji zarówno popularyzujących wiedzę o Uniwersytecie jak i pozycji źródłowych przeznaczonych dla bardziej wyrobionego czytelnika. Uwzględniono w bibliografii publikacje wydane już w Polsce Ludowej do maja 1964 r. włącznie.

Poradnik ten powinny posiadać w swoich zbiorach większe biblioteki (MBP, PiMBP) prowadzące ośrodki informacyjno-bibliograficzne.

Opolskie biblioteki w nowych warunkach

Na przestrzeni ostatnich czterech lat w województwie opolskim nastąpił znaczny rozwój czytelnictwa. W 1960 r. z publicznych bibliotek korzystało 9,4 proc. mieszkańców, zaś w roku ubiegłym 15,5 proc. Bardzo dobre efekty przyniosła inicjatywa Prezydium WRN. W 1963 r. ogłoszono konkurs dla gromadzkich rad narodowych. GRN miały się szczególnie zatroszczyć o biblioteki, w pierwszym rzędzie zainteresować ich potrzebami. Rady narodowe wydatkowały dodatkowo przeszło 1,5 mln zł. na zakup książek, remont i wyposażenie lokali. W tej chwili Opolszczyzna dzierży prymat w wysokości przeznaczonych sum na zakup książek w przeliczeniu na statystycznego mieszkańca. Wyraźnie ożywił się też ruch kół przyjaciół bibliotek.

Wskaźnik wysokości kwot przeznaczonych na zakup książek w ub. roku wyniosł prawie 3,50 zł na 1 mieszkańca. Jednak przy tych samych nakładach można by osiągnąć o wiele większe efekty. Do reguły bowiem należy zjawisko, że rady narodowe na początku roku nie przyznają pełnych kredytów na planowany zakup książek, a więc wielu ciekawych książek ukazujących się w I półroczu nie można kupić do biblioteki. Pod koniec roku biblioteki mają dużo pieniędzy, więc kupują to, co się w księgarni znajduje.

Sytuacja lokalowa opolskich bibliotek z roku na rok ulega poprawie. Otrzymują one lepsze pomieszczenia, stwarza się im warunki do otwierania tak potrzebnych czytelni. W jednym tylko roku ub. uruchomiono ich 51. Jednak nadal kilka bibliotek powiatowych pracuje w ciężkich warunkach. Podobnie zresztą jak wiele filii czy gromadzkich placówek.

Trudno np. zrozumieć dlaczego nieraz placówki biblioteczne **na wsiach** gniotą się w ciasnych kątach, nie mogą zorganizować czytelni, gdy równocześnie we wsi istnieje kilkunastu lokal świetlicy. Praca we wspólnych pomieszczeniach wyszłaby przecież obydwu stronom tylko na korzyść.

„Trybuna Ludu“

Protest bibliotekarzy

Podobnie jak przez cały kraj, również przez województwo katowickie przetacza się fala protestów przeciwko zamierzeniom rządu NRF przedawnienia zbrodni wojennych.

Na licznych spotkaniach w przedsiębiorstwach i instytucjach naszego województwa z okazji 20-lecia wyzwolenia, załogi podejmują rezolucje, w których z oburzeniem potępiają pobbłążanie hitlerowskim zbrodniarzom.

Katowickie Stowarzyszenie Bibliotekarzy, 11 marca na ogólnowojewódzkiej konferencji podnosząc protest przeciwko przedawnieniu ścigania zbrodniarzy hitlerowskich, przypomina, że hitlerowcy wymordowali setki bibliotekarzy polskich, oraz zniszczyli w poszczególnych województwach naszego kraju od 81 do 97,5 proc. księgozbiorów.

„Trybuna Robotnicza“

Niezwykła „piwnica“

Piwnica jest autentyczna. Schodzi się do niej po kilku kamiennych schodkach. Na pobielonych ścianach zieloną farbą wypisane słowa w obcym języku. Pod ścianami krzesła. Stare drzwi, których nie dało się wynieść, oblepione przedziwnymi afiszami. Obok wejścia aparat do wyświetlania filmów, magnetofon. W przeciwnym kącie rury kamalizacyjne zakrywa olbrzymia zniszczona mapa. Na odwrotnej stronie płótno jest jednak dobre. Spełnia rolę ekranu.

Bywalcy piwnicy przychodzą tu w każdy poniedziałek o godz. 17 i siedzieliby do późnego wieczoru, gdyby nie koniec pracy na górze — w bibliotece. p. Zenona Kopeczyńska, założycielka i kierowniczka „piwnicy“ nie ma im za złe.

— Dobrze, że przychodzą. Nauczą się czegoś. Język rosyjski to moje hobby. Przekazuję zdobyte umiejętności młodym bywalcom „piwnicy“. Oczywiście to nie żaden kurs. Nie stawia się tu stopni ani nie wydaje świadectw. Dzieci poznają język rosyjski przy zabawie i piosence. Bardzo chętnie przychodzą. Obecnie jest ich 35 i co tydzień zgłaszają się nowe. Ale pomieszczenie ogranicza nasze chęci i możliwości.

Dzielnica „Sobieskiego“ to jedna z największych w Częstochowie. Dużo tu młodych małżeństw i dużo dzieci. W wypożyczalni filii nr 9 biblioteki Miejskiej przy ul. Nowowowiejskiego zarejestrowanych jest ponad 2 tysiące młodych miłośników książek. Ta duża frekwencja, słuszny powód do dumy, pobudziła inicjatywę personelu filii do nawiązania z młodzieżą ściślejszego kontaktu. We wrześniu roku 1963 rozpoczęto akcję czwartkowych bajek. Z czasem doszły do tego filmy, zgaduj zgadule, spotkania z autorami: Marią Kędziorzyną czy autorem „Tomków“ Alfredem Szklarskim. W sali czytelnicy przeznaczonej dla 26 osób zjawiało się w owe „czwartki“ około 400 dzieciaków. Po spotkaniach odbywały się gorące dyskusje. Niestety, ze względu na ciasnotę „czwartki“ trzeba było zlikwidować. Wówczas p. Zenona Kopeczyńska „wynałaziła“ piwnicę. Starą graciarnię uprzątnięto i zaczęły się „poniedziałki“. Forma zaznajamiania z rosyjskim stosowana przez p. Zenonę bardzo się uczestnikom spodobała. Dzieci nawiązały kontakt z kolegami z Moskwy, ze szkoły im. Frunzego. Przygotowują teraz zgaduj zgadule pt. „Co wiesz o Moskwie“.

Oprócz „rosyjskich poniedziałków“ raz w miesiącu odbywa się popołudnie bajek. Również raz w miesiącu — skrzynka pytań. Przez 30 dni młodzi czytelnicy wrzucają do wystawionej w hallu biblioteki skrzynki kartki z pytaniami na wybrany temat. Pod koniec miesiąca, na ogólnym spotkaniu, bibliotekarki udzielają odpowiedzi.

W filii nr 9 nie ma olbrzymich świetlic, instruktorów i kierowników kulturalnych. A przecież praca wychowawcza rozwija się, przybiera coraz nowe, lepsze formy. Widocznie szczerą chęć i serdeczne osobiste zaangażowanie bibliotekarek więcej znaczy, niż wielkie nakłady inwestycyjne.

„Gazeta Częstochowska“

Więści z bibliotek

WOJEWÓDZTWO

OPOLSKIE

Wypożyczamy płyty

Od września 1964 r. przy WiMBP w Opolu czynna jest wypożyczalnia płyt. Na razie płytoteka liczy około 550 płyt i obejmuje muzykę poważną, ludową i taneczną. Prawo do korzystania z niej mają czytelnicy biblioteki. W tej chwili jest takich melomanów 62.

Wypożyczalnia płyt w WiMBP w Opolu cieszy się ogromnym powodzeniem.

Fot. — J. Jakubczak

Powodzeniem cieszy się zarówno muzyka poważna (współczesna) jak i rozrywkowa. W okresie przed „Sylwestrem” i przez cały karnawał największe „wzięcie” miała naturalnie muzyka taneczna.

Podróże kształcą. . .

Ostatni kwartał ub. roku obfitował w wizyty i wyjazdy. Po całej serii wizyt bibliotekarzy z innych województw w Opolu, w listopadzie instruktorzy WiMBP wyjechali po wymianę doświadczeń do bibliotek Rzeszowa i Szczecina.

Wyjazdy były bardzo pożyteczne, zobaczyliśmy wiele ciekawych prac, z których pewne można zastosować na naszym terenie. Wymieniliśmy poglądy na szereg interesujących wszystkich bibliotekarzy zagadnień. Wiadomo, że podróże kształcą, a wyjazdy, w czasie których spotykają się przedstawiciele tego samego zawodu, kształcą w dwójnasób. Dlatego też uważamy, że tę formę szkolenia należy w dalszym ciągu kontynuować.

Brzeg pod mikroskopem

Od kilku lat w naszym województwie przeprowadza się analizy pracy kulturalno-oświatowej poszczególnych powiatów. Ostatnio na „tapecie” był Brzeg i pow. brzeski.

Komisja odwiedziła tu wszystkie placówki kulturalno-oświatowe, w tym biblioteki i szereg punktów bibliotecznych. W ogólnej ocenie pracy, biblioteki wypadły zupełnie dobrze. Odróżniają się one zarówno lepszym estetycznym wyglądem zewnętrznym od innych placówek, jak też rytmicznością i dobrymi efektami pracy.

Życzymy Koleżankom i Kolegom z powiatu brzeskiego powodzenia w pracy i coraz lepszych wyników.

I Opolski Zlot Kół Przyjaciół Bibliotek. Przemawia doc. Jacek Koraszewski. Z lewej strony — Kierownik Wydziału Kultury Prez. WRN w Opolu mgr Stanisław Kaźmierczak.

Zacieśnia się więź bibliotek z Kołami Przyjaciół Bibliotek

13 XII 1964 odbył się w Opolu I Opolski Zlot Kół Przyjaciół Biblioteki. Celem Zlotu było podsumowanie dotychczasowej pracy KPB na Opolszczyźnie oraz nadanie kierunku dalszej ich działalności. Na naradzie obecny był doc. Jacek Koraszewski, który podzielił się z zebranymi wspomnieniami o swoim ojcu.

W czasie Zlotu przedstawiciele Kół Przyjaciół Biblioteki przyjęli dla swoich Kół patronat Bronisława Koraszewskiego — znanego na Opolszczyźnie działacza polskiego w latach dwudziestych naszego stulecia.

Każde KPB otrzymało plakietkę z podobizną Bronisława Koraszewskiego.

W czasie dyskusji zebrani wyrazili swoje zadowolenie z inicjatywy Wydziału Kultury PWRN w Opolu, na polecenie którego przy współudziale WiMBP i ZW TRZZ Zlot został zorganizowany.

Zakończony wspólnym obiadem, spotkanie toczyło się w bardzo ciepłej atmosferze. Zlot był na pewno imprezą potrzebną, przyczyniającą się do dalszego zacieśniania więzi między bibliotekami i czytelnikami.

Na sali — uczestnicy I Opolskiego Zlotu Kół Przyjaciół Bibliotek.

Spotkanie autorskie

W ciągu listopada i grudnia ub.r. w dalszym ciągu akcji "nieprzetarte szlaki", odbyła się kolejna seria spotkań autorskich członków Opolskiego Oddziału Związku Literatów Polskich z czytelnikami.

Staraliśmy się zorganizować spot-

kania w nowo otworzonych czytelniach lub w takich miejscowościach, do których do tej pory nie dotarła ta forma propagandy czytelnictwa. Spotkania cieszyły się dobrą frekwencją ku ogólnemu zadowoleniu pisarzy i czytelników.

Literat Kazimierz Kowalski na spotkaniu z czytelnikami w GBP Lasowice Małe pow. Olesno.

Fot. — J. Jakubczak

Okręgowy Zjazd SBP w Katowicach

Okręgowy Zjazd Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich odbył się 16 grudnia 1964 r. w Katowicach. Wzięło w nim udział czterdziestu delegatów z czternastu oddziałów terenowych, a z ramienia Zarządu Głównego prezes doc. dr **Bohdan Horodyski**.

W swoim przemówieniu nakreślił on aktualny stan prac Zarządu Głównego. Opracowano mianowicie nowy Statut SBP, w toku opracowywania jest projekt nowej ustawy o bibliotekach, idący w kierunku ujednoczenia struktury organizacyjnej i siatki plac bibliotekarzy we wszystkich resortach. Dla uczczenia XX-lecia PRL zorganizowano dla bibliotekarzy konkurs dotyczący KPB zaś dla dziennikarzy — na najlepszy reportaż z prac biblioteki; W 50-lecie SBP odbędzie się VI Ogólnopolski Zjazd Bibliotekarzy.

Oceniając pracę Okręgu katowickiego na tle całego Stowarzyszenia, Prezes zaznaczył, że zajmuje on wysoką lokatę zarówno pod względem organizacyjnym — bo po stołecznym ośrodku znajduje drugie miejsce co do ilości członków i regularności wpłat składek członkowskich — jak i form pracy społecznej, rozwijających się w wielu ośrodkach katowickiego województwa. Na specjalne podkreślenie zasługuje harmonijna współpraca na terenie Stowarzyszenia członków z bibliotek wszystkich pionów: powszechnych, fachowych, naukowych, szkolnych i związkowych. Z uznaniem wyraził się doc. Horodyski, również o współpracy z innymi organizacjami społecznymi.

Po wysłuchaniu sprawozdania prezesa Zarządu Okręgu SBP **Stanisława Bożka** z działalności merytorycznej Stowarzyszenia za okres kadencji, a finansowej skarbnika **Piotra Stasiaka**, na wniosek przewodniczącego Komisji Rewizyjnej **Jerzego Fusieckiego** Zjazd udzielił ustępującemu Zarządowi absolutorium.

Następnie wybrano nowy Zarząd w składzie: prezes — **Stanisław Bożek**, członkowie: **Paweł Bruski**, **Jerzy Fusiecki**, **Włodzimierz Goriszowski**, **Janina Groebłowa**, **Antoni Kiyk**, **Stanisław Kozak**, **Irena Mirska**, **Karol Musioł**, **Agnieszka Roszkowska**, **Elżbieta Solipiwo**, **Piotr Stasiak**, **Franciszek Szymiczek**.

Do Komisji Rewizyjnej weszli: **Elżbieta Hatko**, **Jadwiga Rubiniec**, **Stefania Zalewska**, **Antoni Szczerba** i **Zofia Worsztynowicz**.

Oprócz spraw organizacyjnych Stowarzyszenia przedmiotem dyskusji delegatów były zagadnienia bytowe, szkoleniowe, fachowe i organizacji sieci bibliotek. Rezultatem bogatej dyskusji są opracowane przez Komisję Wnioskową wnioski, które przekazano Zarządowi Głównemu SBP, Wydziałowi Kultury Prez. WRN, KW PZPR i Wojewódzkiemu Komitetowi FJN.

Wnioski ujęto w 5 grup: sprawy ogólnobibliotekarskie; kształcenia i doskonalenia kadr; fachowe, dotyczące zawodu; zabezpieczenia odpowiednich warunków pracy w bibliotekarstwie; wreszcie sprawy bytowe bibliotekarzy.

Wnioski grupy pierwszej postulują przyspieszenie prac nad ustawą o bibliotekach oraz ujednoczeniem przepisów katalogowania; włączenie bibliotekarzy szkolnych do rad pedagogicznych, a w szkołach wyższych — do rad uczelni; współpracę bibliotek wszystkich typów w terenie przy specjalizacji w gromadzeniu księgozbiorów. Dalej, postulowano utworzenie zespołu prelegentów przy Zarządzie Okręgu oraz opracowanie centralnego katalogu prenumerowanych czasopism, zwłaszcza zagranicznych: wydawanie „teleniumów“ poświęconych działalności poszczególnych Okręgów oraz umożliwienie wypowiedziania się członkom SBP w prasie bibliotekarskiej.

W drugiej grupie umieszczono szereg postulatów dotyczących podniesienia kwalifikacji zawodowych, przy czym jako oddzielny punkt wysunięto konieczność reaktywowania studium bibliotekarskiego przy WSP lub jego utworzenia przy SN w Katowicach oraz szkolenia bibliotekarzy dla ośrodków informacji naukowo-technicznej.

Wnioski grupy trzeciej mówią o ochronie zawodu bibliotekarza i uznananiu kwalifikacji przy obsadzeniu stanowisk bibliotekarskich przez odpowiednie władze oraz uwzględnianiu w większym stopniu kandydatów bibliotekarzy do odzmaczeń i nagród za pracę zawodową i społeczną.

We wnioskach grupy czwartej zjazd postuluje zmiany warunków pracy w bibliotece, dotyczących zarówno bazy materialnej (lokale, budżety, pomoce-druki, karty katalogowe) jak i norm zatrudnienia i płac.

Wnioski grupy piątej postulują jednolite stawki dla prac zleconych z dziedziny bibliotekarstwa i bibliografii; zróżnicowanie dodatków kierowników placówek w zależności od zasobów księgozbioru; ujednoczenie przepisów emerytalnych dla wszystkich sieci; zapewnienie 6-tygodniowego urlopu dla bibliotekarzy szkolnych i kustoszy służby bibliotecznej; wreszcie uwzględnianie w rozdzielni-kach mieszkań większego przydziału dla bibliotekarzy przez władze kwarterunkowe i przejęcie inicjatywy budowy domu rencisty — dla bibliotekarzy przez Zarząd Gł. SBP.

Skromny jubileusz

Pracę bibliotekarza ujmuje się w cyfry zasobności księgoziorów, ich zawartości, procentu czytelników w stosunku do ilości mieszkańców danej miejscowości itd. itd., ale istotnych rezultatów wyliczyć ani wymierzyć nie można. Po latach dopiero mówi się: Książka polska utrzymała świadomość narodową na Śląsku. Cieszyńskie dało Polsce dużo światłych ludzi. Duży procent studentów na Uniwersytecie Jagiellońskim to Ślązacy. Dopiero w tych stwierdzeniach mogą bibliotekarze doszukać się rezultatów pracy w swoich środowiskach.

Jeśli powiemy: Ludzie powiatu bielsko-bialskiego są kulturalni, żyją nie tylko cywilizacją dnia dzisiejszego, ale i kulturą ogólnonarodową, opartą na tradycjach tego, co w niej najwartościowsze — to zasługa w tym będzie na pierwszy rzut oka mało efektywnej, nie dostrzeganej na ogół pracy bibliotekarza.

Bibliotekarze to naród specjalny. Przy naturalnej różnorodności typów w tym zawodzie cechuje ich wspólnie nie tylko umiłowanie książki, ale en-

tuzjazm w jej służbie, wiara w celowość swej pracy i duże społeczne zaangażowanie, bez względu na interes osobisty i korzyści, nie licząc innych umiejętności fachowych, jak np. wiedza ogólna, zawodowa, skrupulatność, pedanteria, bez których wykonywanie zawodu byłoby niemożliwe.

Te właśnie cechy w stuprocentowym wymiarze posiada koleżanka **HALINA KUSNERZOWA** kierowniczka Powiatowej Biblioteki Publicznej w Bielsku-Białej, która skromnie obchodziła z końcem ub. roku piętnastolecie pracy w bibliotekarstwie. Dostrzegła je Powiatowa Rada Narodowa, nagradzając Jubilatkę oraz koleżdy z powiatu i Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Katowicach, wyrażając w serdecznych słowach swoje uznanie za ciężką, ale owocną pracę na swoim stanowisku ulubionej Koleżance.

Powiat bielsko-bialski należy do najbardziej rozczytanych w województwie, a Kierowniczka Powiatowej Biblioteki Publicznej odegrała w tym sukcesie niemałą rolę, choć odżegnuje się od tych zasług i „zwała“ wszystko na bibliotekarzy terenowych.

Rozmawiamy z jubilatką:

„Moi drodzy! Teraz pracować to traszka, po prostu samograj! Dawniej to były czasy wspaniałe! Walka, walka na każdym kroku. I nigdy bym nie podołała piętrzącym się trudnościom, gdybym nie miała sojuszników: pełnych zrozumienia władz w Radzie Narodowej i Komitecie Powiatowym PZPR.

Były ciężkie czasy i chwile, kiedy miało się ochotę trzasnąć wszystkim — to chyba ludzkie — ale były też i momenty takiej radości i zadowolenia, jakie tylko świadomość dobrej roboty dać może.

Jeśli się wspomni okres, kiedy to stu czytelników w bibliotece gromadzkiej było sukcesem, kiedy na księgozbiór składało się kilka starych, zniszczonych przedwojennych książek, a czytelnictwo ograniczało się do Rodziewiczówny, Kraszewskiego, Sienkiewicza i innych mniejszych od nich pisarzy — i porówna ze stanem dzisiejszym, gdzie 500, 600 czytelników jest przeciętną dla poszczególnej biblioteki, a księgozbiory sięgają 7-8 tysięcy, i to najwartościowszych pozycji nie tylko literatury pięknej, ale niemal ze wszystkich dziedzin wiedzy, serce rozpięta wprost radość i dumą. Dodajmy do tego jakość czytelnictwa: dawniej uczyło się w zespołach czytelniczych czytać, teraz — omawia problemy!

W rozmowie pojawiają się konkretne cyfry:

W roku 1964 na około 118.000 mieszkańców powiatu bielsko-bialskiego zarejestrowano ponad 16.000 czytelników, tj. 13% książek po selekcji 119.469, wypożyczeń 318.286 przeciętnie 20 książek przeczytanych na 1 czytelnika — czy to nie uprawnia do dumy?

O sobie koleżanka Halina Kusnerzowa nie mówi. Zrobiła, co według niej do jej stanowiska należy, a reszta — jej zdaniem przyszła sama, jako rezultat pracy wszystkich bibliotekarzy.

Takich pracowników w sieci bibliotecznej naszego województwa jest wiele ich podstawowymi cechami są pracowitość i skromność.

SPIS TRESCI:

<i>Stanisław Bożek</i>	
Zadania bibliotek w roku 1965	str. 3
Materiały do pracy z czytelnikiem	
<i>Maria Blahaczek</i>	
„Złoty Kłos dla Twórcy, Srebrne dla Czytelników“	
Adnotowany zestaw bibliograficzny książek konkursowych	„ 9
Literacka zgaduj-zgadula	„ 16
<i>Helena Gryglewicz</i>	
Książka pomaga rodzicom. Zestawienie bibliograficzne w wyborze	„ 24
Wymiana doświadczeń	
<i>Jerzy Szulakowski</i>	
Sprzęt audiowizualny w bibliotekach	„ 29
<i>Lidia Kaczmarczyk</i>	
Służba informacyjno-bibliograficzna w PiMBP w Niemodlinie	„ 32
20 lat . . .	
<i>Maria Gachowa</i>	
Jak Białą Prudnicką „zawładnęła“ biblioteka	„ 34
<i>Janina Kościów, Anna Radziszewska</i>	
Nowości o Śląsku	„ 36
Przegląd nowości z literatury fachowej	„ 38
Na łamach prasy	„ 39
Więści z bibliotek	„ 41